

HYVÄN SUOMALAISEN RUOAN LÄHTEILLÄ

ATRIA TUOTTAJAT

1/2023

”Töiden lomassa
saman pöydän ja Atrian
herkkujen ääreen”

VIKKO MÄENPÄÄN TILALLA

15

4

Mistä ratkaisut
tulevaisuuden
kestävään viljelyyn?

14

Liha-akatemiasa
palkittiin
ansioituneita tiloja

19

Miten tilat
valjastavat nurmensa
hyötykäyttöön?

Hoidetut pellot ovat yrittäjän ja Suomen turva

SUOMESSA ON noin kaksi miljoonaa hehtaaria peltoa. Pellot ovat kotieläinten rinnalla yksi suomalaisten maatilojen tärkeimmistä tuotannontekijöistä ja varallisuuseristä. Pelloista kannattaakin pitää hyvää huolta niin yrittäjän, arvoketjun, huoltovarmuuden kuin aluetalouden näkökulmasta.

RAKENNEMUUTOS ON ollut läsnä suomalaisessa maataloudessa jo pitkään. Viimeisimmät vuodet ovat kiihdyttäneet kehitystä entisestään, voimakkaan kustannusnousun johdosta. Monilla tiloilla valintana on tuotannon päättäminen. Mutta edelleen Suomesta löytyy kohtuudella pärjääviä ruuantuottajia, jotka investoivat tulevaisuuteen. Tulevaisuuden tuottajien toimintaedellytysten vahvistamisen tulee olla kaikkien osapuolten kärkitavoite.

VALITETTAVASTI RAKENNEMUUTOS ei saa Suomessa riittävästi peltoja liikkeelle. Samalla, kun ruokahuollon järjestäminen jää yhä harvemman maatilän käsiin, pellot eivät pysy aktiivisessa ruuantuotannossa. Useimmille tuotantoa laajentavalle tiloille lisäalan saaminen on välttämätöntä. Yhtälö on mahdoton.

UUSI CAP-OHJELMAKAUSI alkoi vuoden 2023 alussa. Vaikuttaa siltä, että merkittäviä muutoksia vallitsevaan asiain laitaan ei ole nähtävissä. Maatalouspolitiikan rajalliset resurssit hajaantuvat palvelemaan erilaisia tavoitteita. Kotieläintilojen näkökulmasta tukea pitää maksaa niille, jotka tuottavat ruokaa ja satokasveja eläinten ja kulutta-

jien tarpeisiin. Herää kysymys, mihin parempaan tarkoitukseen tukieurot kohdennetaan?

KUN SUOMALAISIA peltoja hoidetaan hyvin, siitä hyöttyy koko Suomi, ja samalla ylläpidetään tärkeää huoltovarmuutta. Seuraavien eduskuntavaalien jälkeen aloittavan hallituksen tulee palauttaa aktiivinen ruuantuottaja takaisin maatalouspolitiikan keskiöön. Suomen peltoja ei tule jakaa ruokapeltoihin ja ympäristöpeltoihin, vaan satokasvien tehokasta ja ympäristökestävää tuotantoa pitää edistää kaikilla hehtaareilla.

SUOMALAISEN RUOKAHUOLLON järjestäjät alkavat olla tässä maassa pieni porukka. Maailman pohjoisimmassa maatalousmaassa koetamme hyödyntää lyhyen, mutta valoisin kesän. Monet tämän päivän edelläkävijätiloista on rakennettu vain muutamassa vuosikymmenessä kovalla työllä, viisaudella ja rohkeudella. Peltoja on tehty, hankittu ja kunnostettu tulevien sukupolvien tarpeisiin. Eikä sitä koskaan tunnu olevan riittävästi.

*Tämä taivas, tämä maa
sillä arvoa on pysyvää
tämä taivas, tämä maa
sukupolvelta toiselle jää*

Pasi Korhonen
hallituksen puheenjohtaja
Lihakunta
nautatilallinen

HERNEEN VILJELY

10 *A-Rehu takaa herneen sopimusviljelijälle sadon varman menekin.*

28
TUTKIMUSTA OMILLE PELLOILLE
Lue, miten Nevalan tilalla kehitetään maan kasvukuntoa osana Carbon Action -hanketta.

SIKOJEN REHUSTUS

33 *Ruokintakokeilla haetaan buustia rehuhyötysuhteeseen. Katso kokeiden tulokset!*

HUIPPUSEMINAARI

36 *”Metaania pitää pyrkiä hallitsemaan, jolloin siitä tulee ongelman sijaan ratkaisu.”*

– Frank Mitloehner, professori Davisin yliopistosta

ATRIA TUOTTAJAT 1/2023

- 2 PÄÄKIRJOITUS**
Hoidetut pellot ovat yrittäjän ja Suomen turva
- 4 PELTOVILJELYN TULEVAISUUS**
Tutkimusprofessori Heikki Lehtonen viljelyn kannattavuudesta ja kestävytydestä
- 8 TUOTANTOPANOKSET JA VILJELYN**
Viljelyn suunnittelu panosten hintojen nousua
- 12 MARKKINAKATSAUS**
Tilannekuva nauta-, sika-, siipi- ja viljamarkkinassa
- 14 LIHA-AKATEMIA**
Palkitut tilat
- 15 VIIKKO MÄENPÄÄN TILALLA**
Juttusarjan tässä numerossa seurataan Mäenpään siipitilaa
- 18 SCIENCE BASED TARGETS -ALOITE**
Atrian päästötavoitteille virallinen hyväksyntä
- 19 TEEMA: VILJELYN KEHITTÄMINEN**
Lue, miten tilat kehittävät toimintaansa viljelyn kautta
- 24 KOKOVILJASÄILÖREHU NAUTATILALLA**
Kevätuisvehnä kenttäkokeessa
- 26 PALKOVILJAT REHUNTUOTANNOSSA**
Rehuvara-hankkeessa tehtiin kenttäkoe palkoviljoille
- 27 MAAN VESITALOUS KUNTOON**
Jankkuroinnin kannattavuus tarkastelussa
- 29 RUISVEHNÄ BROILERITILALLA**
Kiinnostava lisä viljvalikoimaan
- 30 HÄNTÄ SIAN HYVINVOINNIN MITTARINA**
Lihaskojen ehjähäntäkorvauksen hakeminen
- 32 KEHITYS- JA MARKKINARYHMÄ**
Uusia keinoja kannattavuuteen
- 34 LIHASIKATULOKSET 2022**
Tulevaisuudessa sikojen terveys korostuu
- 35 ELÄMÄN ENSIASKELEET**
Porsaan päiväkasvun 10 muuttujaa
- 38 LÄÄKEKIRJANPITO LAATUKETJUSSA**
Täsmällisestä kirjanpidosta kilpailuvaltti
- 39 KUSTANNUSSÄÄSTÖJÄ LAIDUNNUKSELLA**
Kahden pilottitilan tulokset
- 40 CARBO-LASKURI**
Ilmastovaikutusten laskeminen helpottuu
- 41 HERKKURESEPTIT PEKONISTA**
Carbonara fried rice ja ladatut pekonihiokoperunat
- 42 TUOREET**
Uutta ja ajankohtaista
- 43 HENKILÖKUVASSA**
Kasvinviljelyn kehityspäällikkö Essi Tahvola

Julkaisija: A-Tuottajat Oy **Painopaikka:** PunaMusta Oy
Päätoimittaja: Kaisa Lehtimäki **Toimituskunta:** Sinikka Hassinen, Niina Immonen, Iida-Maria Huhtala, Teija Paavola, Marko Jokinen, Anne Rauhala, Tomi Karsikas, Susanna Vehkaoja ja Harri Muilu. **Suunnittelu:** BSTR **Taitto:** Kind Company
Kuvaajat: Tuukka Kiviranta, Jarkko Mikkonen, Markku Pulkkinen, Atrian arkisto

Ylös satokuilusta ja kohti tarkkaa viljelyä

Yhteistä kaikille kasvinviljely- ja kotieläintiloille on se, että toiminnasta on saatava enemmän tuloja kuin aiheutuu kuluja. Toiminnan kokonaisuuden tulisi sopia myös omaan jaksamiseen. Samalla maatalouden tulisi sopeutua ilmastonmuutokseen ja olla kestävä. Mistä löytyvät ratkaisut tulevaisuuden tuottavaan ja kestäväan viljelyyn, tutkimusprofessori Heikki Lehtonen?

Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessori **Heikki Lehtonen** tutkii työkseen maatalouden ”rahapuolen”, eli maatalousekonomian, ja maatalouden kestävyiden välistä suhdetta ja laatii taloudellisia mallinnuksia tämän suhteen edistämisestä ja siihen sopivista julkisen vallan ohjauskeinoista. Lehtonen on matemaattisesti suuntautunut ja hänen tutkimusalallaan ratkaisutapaavat löytyä monelta eri tieteenalalta: biologiasta, agronomiasta, eikä vähiten myös sosioekonomiasta eri muodoissaan. Siksi kysymykseen viljelyn tuottavuuden kehityksestä ja viljelyn merkityksestä ei löydy yksioikoista vastausta. Pitää sukeltaa maatalouden ytimeen, ruokaturvaan.

– Vuosikymmenien yli kantava ruokaturva vaatii kannattavuutta ja kestävyyttä. Meillä on sopeutumishaasteita niin ilmastonmuutoksen, ihmisten asenteiden, luonnon monimuotoisuuden kuin taloudellisen kestävyiden osalta.

RUOKATURVAN MERKITYS ON VOIMAKKAASTI TIEDOSTETTU

Ruokaturvan ja kestävyiden vahvistaminen puolestaan edellyttää, että tuottajien asemaa ruokaketjussa ja sen voitonjaossa vahvistetaan. Kestävyysiirtymät panostuksineen eivät ole muuten mahdollisia.

– Kaikessa pitää ottaa yhä paremmin huomioon erilaisten viljelijöiden

tarpeet. Päätoimisella kotieläintilalla on hyvin erilaiset mahdollisuudet ja rajoitteet kuin sivutoimisella kasvinviljelytilalla esimerkiksi työajan, konekannan ja yhteistyömahdollisuuksien suhteen.

Maatalouden tuottavuuden kasvua on haettu Suomessa pitkään tilakokoa kasvattamalla ja työntekoa tehostamalla. Lehtosen mukaan tämä tie alkaa olla osalla maataloista ja alueista loppuun kuljettu; ainakaan ympäristön kustannuksella ja viljelijöiden huonoilla tuloilla tämä ei voi jatkua.

– Jatkossa ympäristötehokkuus ja hyväksyttävyys painavat vaakaupissa yhä enemmän.

KUKA?

Heikki Sakari Lehtonen
tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus

KOULUTUS:

diplomi-insinööri 1996, tekniikan tohtori 2001 (Aalto-yliopisto), maatalouspolitiikan dosentti 2005 (Helsingin yliopisto)

ASUU: Vantaalla

TUTKIMUSTEEMAT:

Maatalousekonomia, erityisesti ruokaturvan ja kestävyysnäkökulmien yhteydet ja ilmastonmuutos, maatalouspolitiikka

AJANKOHTAISET HANKKEET:

Finscapes, JustFood, Sompä, Vesihiisi

HARRASTUKSET:

hiihto, pururatalenkkeily, historiikirjallisuus, metsänhoito, joutenolo

TAUSTA:

Kasvoi maatilalla Karstulassa 19-vuotiaaksi asti. Nykyisin Heikin veljellä on kotitilalla pienimuotoista kasvinviljelyä ja metsänhoitoa muiden liiketoimien ohella.

ILMASTONMUUTOS LYÖ KAPULOITA RATAISIIN

Ilmastonmuutos on keskeinen syy siihen, että viljelyn tuottavuus ei ole kehittynyt odotetusti enää kymmeniin vuosiin.

Lehtosen mukaan sadot ovat 2000-luvulla polkeneet keskimäärin paikallaan, vaikka ovat olleet hyviä kasvukausia ja on kehitetty uusia satoisia lajikkeita.

– Olemme jo vuosikymmeniä sopeuttaneet viljelyä pitenevään kasvukauteen. Samalla kylmät, kuumat, märät tai kuivat vuodet sekä epäsuotuisat sateiden ajoitukset ja tuholais- ja tautipaineen kasvu ovat aiheuttaneet satotappioita. Panoshinnat ovat nousseet, mikä on vähentänyt pyrkimyksiä parempiin satoihin.

Lehtonen toteaa, että suurimman mahdollisen sadon tavoittelu on itse asiassa harvoin taloudellisesti kannattavaa.

– Sitä vastoin merkittävien sadonlisien tavoittelu kohtuuhintaisin keinoin todennäköisesti kannattaa. Peltoviljelyä kannattaakin kehittää siltä osin, kuin panokselle ja vaivalle on odotettavissa tuottoa. Ilmaston lämpeneminen antaa myös mahdollisuuksia parempiin satoihin ja maatalan resurssien taloudellisempaan hyödyntämiseen.

Millaisella kehityksellä sadonlisäystä sitten kannattaa hakea, ilmastonmuutos ja maatalan talous huomioiden?

Lehtonen kertoo, että kasvintuotannon tutkimuksessa on seuloutunut esiin kolme keskeistä pääkohtaa, jotka vastaavat tähän.

”Tarkka viljely merkitsee tarkkuutta panoskäytössä, joka on räätälöity lohko-kohtaisesti niin, että lohkolta voidaan hyödyntää sen satopotentiaali.”

– Ensinnäkin nykyisiin kasvuolosuhteisiin sopivia uusia kasvilajeja on kehitettävä ja niitä on viljeltävä tarkasti. Toiseksi pellon kasvukuntoa on parannettava vanhoilla hyviksi havaituilla, nykyisin hiiliviljelyksikin kutsutuilla toimenpiteillä, eli peruskuivatusta, maan rakennetta ja vedenpidätyskykyä kehittämällä ja elopestä aineesta lisäämällä. Kolmanneksi on kehitettävä kasvinsuojelua ja viljelykiertoja niin, etteivät sadot olennaisesti heikeneisi, vaikka kasvitautipaine kasvaa.

SATOKUILUISTA SATOPOTENTIAALIIN

Kuva satokuiluista ja niiden pienentämisestä osoittaa, miten suuria sadonme-

netyksiä (tai lisäyksiä) voi aiheutua eri tekijöistä yksin tai erikseen. Näistä tekijöistä johtuen samoilla alueilla toimivat viljelijät voivat saada hyvinkin erilaisia satoja ja katteita työnsä.

– Satopotentiaalin ja todellisen sadon eroa on usein vaikea kuroa kokonaan umpeen, mutta merkittävät satoparanukset ovat ainakin yksittäisillä peltolohkoilla mahdollisia.

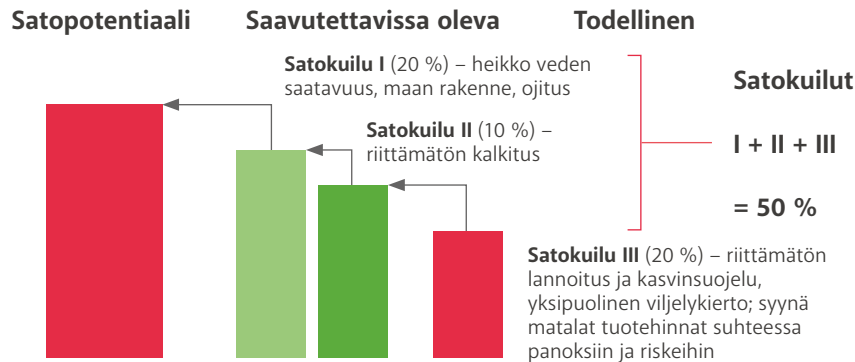
UUSIA LAJIKKEITA JA TARKKAA VILJELYÄ

Lehtonen kannustaa viljelijöitä tutustumaan uusiin lajikkeisiin mahdollisimman hyvin ja vaatimaan lisää tietoa siitä, miten niitä pitäisi viljellä. Tautipaineen kasvun takia Luonnonvarakeskus on aiemmin tutkinut myös fungisidi-ruiskutuksen satovastetta eri lajikkeista.

– Jotta panoksista saataisiin selvästi isompi tuotto, pitäisi olla tietoa, mitä sanotaan esimerkiksi lajikkeen typen tarpeesta ja tautiherkkyydestä sekä mil-laisissa kierroissa sitä kannattaa viljellä. Kasvinsuojelussa fungisidi-ruiskutus voi olla hyvin kannattava toimi kesänä, jolloin olosuhteet ovat sienitaudeille suotuisat.

Lehtosen puheissa vilahtaa usein sanapari ”tarkka viljely”. Tämä tarkoittaa tarkkuutta panoskäytössä (riittävästi lannoitetta, oikea-aikainen kasvinsuojelu mekaanisesti tai ruiskutuksella), joka

SATOKUILUT JA NIIDEN PIENENTÄMINEN

Lähde: Luonnonvarakeskus / Heikki Lehtonen

PARANNUS KAIKISSA kolmessa satokuilu-ryhmässä vaikuttaa satoon välittömästi tai seuraavana kesänä. Vaikutuksen kesto kuitenkin vaihtelee: ojituksen parantamisen vaikutusaika satoon kestää noin 20–50 vuotta, kalkituksen 10–15 vuotta, ja lannoituksen ja kasvinsuojelun 1–2 vuotta.

on räätälöity lohko-kohtaisesti niin, että lohkolta voidaan hyödyntää sen satopotentiaali. Tarkkaan viljelyyn kuuluu olennaisesti myös viljelykierron kehittäminen, jotta panoksille on mahdollista saada hyvää vastetta.

– Katse kääntyy väistämättä maaperään, ja ilmastonmuutos haastaa nyt tähän. Viljelijän pitää olla hereillä myös siinä, ettei hyviä maita viljellä yksipuolisesti, sillä peltujen kasvukunnon säilyttäminen on tilan toiminnan elinehto. Tiivistymisvaarassa olevien tai orgaaniselta aineksestaan köyhtyneiden lohkojen toimenpiteet kannattaa punnita. Myös etäisyys peltolohkolle vaikuttaa siihen, mitä kannattaa tehdä.

MONIMUOTOISUUS JA VILJELIJÄN MAINE

Maatalousympäristön monimuotoisuus on tärkeää, ja siitä tarvittaisiin Lehtosen mukaan enemmänkin ohjeistusta.

– Monimuotoisuus ei toteudu vain luonnonhoitopeltujen ja kesannon kautta, vaan myös viljelykierron erilaiset kasvit sekä maisemaelementit, etenkin peltujen reunoilla ja keskellä, ovat merkittäviä. Viljelijöiden olisi hyvä ymmärtää, mistä tulee esimerkiksi linnuston monimuotoisuus. Monipuolinen linnusto voi vähentää tuhohyönteisiä.

Monimuotoisuutta edistäville toimenpiteille on vielä vaikea laskea taloudellista

kannattavuutta, mutta Lehtosen mukaan monimuotoisuus on mainekysymys ja siten myös viljelijöiden omissa intresseissä. Yhteiskunnan arvostukset muuttuvat ja niihin odotetaan myös maatalouden vastaavan. Esimerkiksi kotimaisille valkuaiskasveille näkyy kasvavaa kysyntää.

– Markkinoilla ei vielä hinnoitella epäedullisia ilmastovaikutuksia, mutta jos pystyttäisiin todentamaan, että viljely edistää monimuotoisuutta, vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja vesistökuormitusta, lisähintaa olisi perusteltua tuotteille maksaa. Pienikin lisähinta voisi olla merkittävää viljelijän katteelle, Lehtonen sanoo.

Elintarviketeollisuudella, kaupalla ja yhteiskunnalla onkin Lehtosen mukaan laaja vastuu, jotta saadaan luotua edellytykset ja asetelma, jossa hyväksi katsottu tekeminen on viljelijälle mahdollista ja kannattavaa.

Atrian kaltaisten suurten toimijoiden tehtävänä on Lehtosen mukaan määritellä hyviä käytänteitä, joiden noudattamista suositellaan ja jopa vaaditaan.

– Lisäksi on olennaista tarkastella, mitä rajoituksia alueen tiloilla on hyviin käytäntöihin pääsemisessä, ja auttaa löytämään erilaisille tiloille sopivia ratkaisuja. Se, että Atrian alkutuotantoketjussa on mukana rehutehdas ja viljakauppa, antaa jo mahdollisuuksia moneen. ■

Peltoviljely keskiössä

Peltoviljelyn kehittäminen on tulevaisuudessa keskeinen asia niin yleisesti maataloussektorin kuin Atrian ilmastotavoitteiden näkökulmasta. Kananhiilijalanjäljestä jopa yli 80 prosenttia muodostuu rehustuksesta, pussollakin yli 50 prosenttia. Myös audanlihan hiilijalanjälkeä on mahdollista alentaa rehuntuotantoa tehostamalla.

Peltoviljelyn ympäristökestävyyden kehittäminen on kokonaisvaltaista useiden eri osa-alueiden hallintaa ja optimointia. Huomioitavana on päästöriskit niin ilmaan, maahan kuin vesistöihin. Lisäksi sato pitäisi vielä saada tuotettua mahdollisimman vähällä niin työtuntien kuin polttoaineidenkin näkökulmasta. Kaikesta ihmistoiminnasta aiheutuu aina jonkinlaista ympäristökuormitusta, mutta karkeasti yleistäen voidaan sanoa, että kun panoksista saadaan mahdollisimman paljon irti, myös ympäristöpäästöt ovat minimissä.

Tehokkuuden rinnalla on entistä tärkeämpää huolehtia peltujen kasvukunnosta, koska ilmastonmuutos haastaa peltoviljelyä monella tapaa. Esimerkiksi sateisuus lisääntyy, toisaalta myös kuivuuskausia esiintyy useammin. Luomettomuus aiheuttaa harmaita hiuksia erityisesti Länsi- ja Etelä-Suomessa lisäten muun muassa ravinnehuuhtoumien riskiä vesistöihin, vaikka ravinteiden käyttöä tehostetaan.

Ympäristöpäästöjen minimointi ja peltujen kasvukunnosta huolehtiminen kätelevät positiivisesti myös luonnon monimuotoisuuden kanssa.

Atrialaisilla tiloilla on tehty hyvää työtä tähänkin asti. Nyt vaan täytyy ottaa ”koneesta” vielä hiukan lisää irti. Onneksi ympäristökestävyys ja talous kulkevat pääsääntöisesti käsi kädessä, koska ilman taloudellista tuottoa ei ole ruokaturvaa.

Teija Paavola

Vastuullisuuspäällikkö
Atria Suomi Oy

Tuotantopanokset kallistuivat – miten viljellä?

Tuotantopanosten hinnat ovat lyhyen ajan sisällä nousseet sellaiselle tasolle, jota kukaan ei osannut ennustaa, saati kuvitella. Mitä tämä tarkoittaa viljelyn suunnittelussa ja viljelyyn panostamisessa? Ja miten näin rajuihin muutoksiin voisi jatkossa varautua paremmin?

Tuotantopanosten hintojen nousu tarkoittaa, että myös viljelyn riskit ovat nousseet aivan uudelle tasolle. Virheet voivat käydä erittäin kalliiksi, mutta toisaalta sadossa onnistuminen tuottaa tulosta, jollaista ei joka päivä nähdä.

TARKENTAMISTA JA TARKKUUTTA TARVITAAN

Kaikki keinot lannoituksen tarkentamiseen ja ravinteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen tarvitaan nyt käyttöön. Lannoitteen jakaminen niin, että keväällä käytetään maksimissaan 2/3 suunnitellusta annoksesta, on hyvä peruslähtökohta. Maasta vapautuvan typen huomiointi on tärkeää, ja sen arviointiin on hyvä jättää niin sanottuja nollaruutuja. Huokeammat typen lähteet kannattaa kartoittaa. Karjanlannan hyödyntäminen täysimääräisesti on olennaista, ja sitä voidaan väkevöittää esimerkiksi ammoniumsulfaatilla. Rakeista ureaa voidaan käyttää pintalevityksenä lisätyypen lähteenä.

”Hyvää riskienhallintaa ovat myös varasuunnitelmat.”

Se, mitä kasveja viljellään, on ratkaisevaa lannoitepanostenkin kannalta. Viljelykiertoon voidaan valita mukaan vähän tyypeä käyttäviä kasveja sekä typensitojakasveja ja viherlannoitusnurmia lataamaan tyypeä seuraaville vuosille. Typensitojakasvien esikasvivaikutus voi nykyhinnoilla olla karkeasti 100 euron arvoinen hehtaaria kohden jo pelkästään typpilannoituksen säästön osalta.

Hyvää riskienhallintaa ovat myös varasuunnitelmat, jotka on tarpeen ottaa käyttöön, jos kylvöt viivästyvät tai tulee muuta odottamatonta. Näin on valmius muuttaa viljelysuunnitelmaa nopeasti ja järkevin päätösin ilman suuria lisäkustannuksia. Myös ajallinen hajauttaminen

niin ostoissa kuin myynneissä nousee yhdeksi merkitykselliseksi riskien hallintakeinoksi.

KESKITÄ VILJELYÄ HYVÄTUOTTOISILLE LOHKOILLE

On tärkeää tunnistaa peltolohkojen ominaisuudet ja sadontuottokyky, ja miettiä sen jälkeen niille oikeat kasvit ja viljelytoimenpiteet. Satokasvien viljely on hyvä keskittää viljelyvarmoille ja hyvätuottoisille peltolohkoille. Esimerkiksi viljan keskittäminen 50 prosentille alasta 80 prosentin sijaan ja samalla keskisadon parantuminen 300 kg/ha, sekä herneen lisääminen 25 prosentille alasta voi parantaa tilakohtaista tulosta yli 5 000 eurolla.

Hyvätuottoisillakin lohkoilla pitää muistaa huolehtia maan rakenteen ja multavuuden ylläpidosta ja kasvattaa välillä runsas- ja syväjuurisia kasveja tai apilanurmea, jotka toimivat samalla typpilatureina. Peltolohkot, joilla kylvöt myöhästyvät tai joilla sato jää useana vuonna alle tavoitellun, kannattaa ottaa kunnostuksen piiriin tai ainakin selvittää, mistä kasvukunto-ongelmat johtuvat. Alle neljään tonniin jäävä viljan hehtaarisato tavanomaisessa tuotannossa kuvastaa ongelmia pellon kasvukunnossa.

ONKO KAIKKI SATOPOTENTIAALI KÄYTÖSSÄ?

Peltojen parempi tunteminen on tärkeää. Pellon peruskunnossa on paljon hoito- ja kunnostusvelkaa. Paljonko pelloillamme on itse asiassa tämän takia käyttämätöntä satopotentiaalia? Pellon kunnostuspäätöksiä herkästi siirretään. Tarvitaan oikeiden syiden selvittämistä ja kynnyksen madaltamista korjaustoimenpiteisiin ryhtymiseen.

Tärkeä kysymys on myös, onko viljavuusnäytteet otettu edustavasti? Kun viljavuusnäytteet otetaan oikeista paikoista, saadaan enemmän tietoa viljely- ja lannoitus suunnitteluun. Näytteenoton voi kohdentaa kasvillisuuskarttojen tai satokarttojen mukaan, ja kiinnostavista lohkoista tai

lohkon osista voidaan tehdä tarkempi analyysi, esimerkiksi kuoppa-analyysi tai laaja maaperäanalyysi (NIR). Näin päästään pureutumaan kasvukunnon ongelmiin ja saadaan lohkon jokainen osa tuottamaan paremmin.

”Viljelykustannusten tiedostaminen on tärkeintä muutoksiin varautumisessa.”

ENNAKKOLASKELMAT PÄÄTÖSTEN POHJAKSI

Omien viljelykustannusten tiedostaminen on tärkeintä muutoksiin varautumisessa. Kun oma kulurakenne on tiedossa, voidaan helpommin arvioida, mitä esimerkiksi lannoitehinnan nousu tarkoittaa viljatonnin tuottamisessa omalla tilalla.

Ennakkolaskelmien avulla voidaan arvioida, mitä kannattaa viljellä kasvu- kunnoltaan erilaisilla peltolohkoilla ja millaista satotasoa tulee tavoitella kustannusten kattamiseksi. Ennakkolaskelmista nähdään myös, mikä merkitys on erilaisten kasvien ottamisella mukaan viljelykiertoon: esimerkiksi, miten lannoitekustannusta voi typensitojakasvien avulla pienentää.

Tuotantokustannusten laskeminen auttaa myös löytämään ne kustannuserät, jotka vaikuttavat eniten tilan taloudelliseen tulokseen. Esimerkiksi energiansäästövaihtoehtojen kartoittaminen on tärkeää. Kuivauskulut ovat yhtä suuret kuin koko muun peltoviljelyn energiakulut yhteensä. Mikäli vilja käytetään kotieläinten ruokintaan, tuoresäilöntä kuivaamisen sijaan on monessa mielessä järkevää ja kannattavaa.

Viljelypinta-alaan nähden liian suuri tai arvokas konekapasiteetti heikentää merkittävästi kannattavuutta, jos koneita ei pystytä käyttämään oman tilan viljelyn lisäksi esimerkiksi koneurakointiin tai jos ei ole mahdollisuutta koneiden yhteishankintaan. ■

Onko sopimusviljelijä tyytyväinen viljelijä?

Lataa maksuton
herneen viljelyopas
atriatuottajat.fi/
herneenviljelyopas

A-Rehun viljakaupan ja kasvinviljelyn asiantuntijat näkevät kotimaisen valkuaistuotannon lisäämisen koko alkutuotannon yhteisenä etuna, joka vahvistaa myös taloudellista kilpailukykyä. Mikä on herneen sopimusviljelijän kokemus asiasta, kannattaako?

ASiantuntija:

”A-Rehu takaa herneen sopimusviljelijälle sadon varman menekin”

PALJONKO SUOMESSA VILJELLÄÄN HERNETTÄ JA MIKÄ SEN MERKITYS ON ALKUTUOTANNOLLE?

Hernettä viljeltiin viime kasvukaudella n. 34,5 tuhannen ha alalla, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin tilastohistoriaa tarkastellen. Herneen viljelyn suosio on pinta-aloihin peilaten ylittänyt ruukiin ja jopa rypsin viljelypinta-alat.

Soijarouhetta käytetään vuodessa 120 miljoonaa kiloa Suomessa, ja jos se pystyttäisiin korvaamaan täysin kotimaisella valkuaiskasvilla, kuten herneellä, se jättäisi suomalaisille viljelijöille yli 70 miljoonaa euroa puhdasta rahaa joka vuosi. Edistämällä kotimaista valkuaistuotantoa estetään suomalaisten tuottajien rahojen valuminen ulkomaisten toimijoiden käsiin ja vahvistetaan alkutuotannon taloudellista kilpailukykyä. A-Rehun tavoitteena on tuottaa soijavapaita rehuja, mikä takaa vakaan herneen kysynnän. Olemme näin aktiivisesti mukana kehittämässä ja edistämässä kotimaista valkuaistuotantoa.

MIKSI VALITA A-REHU SOPIMUSKUMPPANIKSI?

Viljelysopimukset takaavat satokasveille varman ja ennakoitavan menekin takuuhinnan turvin. Herne on erikoiskasvi, jolla on omat erikoistuneet markkinansa. Sopimustuotannon avulla A-Rehu pystyy turvaamaan tuottajilleen varman menekin ja takaa kilpailukykyisen minimihinnan ilman hintakattoa. Pystymme tarjoamaan viljelyn tueksi asiantuntevan henkilöstömme osaamisen sekä konkreettisia viljelyohjeita. Voit esimerkiksi tutustua ilmaiseen herneen viljelyoppaaseen kotisivujemme kautta. Täytyy myös muistaa, että A-Rehu panostaa viljelyn kehitystointaan vuosittain merkittävästi. Tämä tuotettu tieto on täysin ilmaista sopimustuottajallemme.

MIKSI VILJELISIN HERNETTÄ?

Herne on ollut useiden vuosien ajan taloudellisesti kannattavimpia viljelykasveja, eikä sen tuotanto vaadi erityisiä panoksia konekalustoon. Lisäksi herneen esikasviarvo on viljavaltaisessa viljelyssä kullan kallista. Herne parantaa maan kasvukuntoa ja sitoo typpeä maaperään,

jolloin viljojen lannoitustarve on selkeästi pienempi, eli sen suomat taloudelliset hyödyt ylettyvät aina seuraavalle vuodelle saakka. Tämän lisäksi herne osana viljelykiertoa alentaa viljojen kasvinsuojelun tarvetta, sillä se ei voi toimia isäntäkasvina viljojen kasvitaudeille. Rahallisesti kokonaisuudella on iso merkitys, kun kaiken edellä mainitun lisäksi huomioi herneelle maksettavan korkeamman tukitason. Herneellä on korkea satopotentiaali; siitä on mahdollista saavuttaa jopa yli 6 t/ha satotaso. Tällaisella satotasolla herne on kiistatta kannattavimpia viljelykasveja. Liity siis A-Rehun sopimusviljelijöiden joukkoon ja tee oma suora herneen viljelysopimuksesi tulevalle kasvukaudelle!

VILJAKAUPAN JA KASVINVILJELYN AMMATTILAISET

Ota yhteyttä viljakauppaamme, p. 010 316 8012 tai täytä tarjouspyyntölomake osoitteessa atriatuottajat.fi/viljakauppa

SOPIMUSVILJELIJÄ:

”Ilo viljellä, kun kehitystä tuetaan”

NUMMELA AGRI OY

YRITTÄJÄ: Jukka Nummela
PAIKKAKUNTA: Kurikka
TUOTANTOSUUNTA: Viljatila
VILJELYKASVIT: Ohra, kaura, vehnä, herne

KUKA OLET JA MILLAINEN ON TILASI?

Olen Jukka Nummela, Nummela Agri Oy:n omistaja ja yrittäjä. Olen jatkanut vanhempieni viljatilaa vuodesta 2012 ensin yhteisen maatalousyhtymän muodossa, ja vuonna 2019 tilalla tehtiin sukupolvenvaihdos. Tilan 230 hehtaarin alueella viljellään ohraa, kauraa ja vehnää sekä hernettä kiertokasvina. Vuodesta 2016 herne on ollut mukana tilan viljelykierrossa.

MIKÄ SAI SINUT VILJELEMÄÄN HERNETTÄ?

Aiemmin tilalla viljeltiin kiertokasveina rypsiä ja rapsia. Kun A-Rehu otti herneen mukaan rehun valmistusprosessiin, halusimme lähteä kokeilemaan, voisiko sillä korvata aiemmat kiertokasvit. Päätimme aluksi testata herneen viljelyä 10 hehtaarin alalla. Huomasin kokeilun jälkeen, että herneen esikasviarvo on huomattavasti parempi kuin esimerkiksi rypsillä tai rapsilla, ja minulle esikasviarvolla on suuri merkitys niin maanparannuksen kuin typensidonnan kannalta.

MILLAISENA KOET HERNEEN KIERTOKASVINA?

Herne sopii erityisesti jäykemmille maa-lajeille. Sen erinomaisen esikasviarvon

ansiosta jäykille savilohkoille on saatu lisättyä multavuutta. Lisäksi lannoite-kustannuksissa syntyy säästöjä, sillä herneen lannoitusta voisi kutsua jopa minimalistiseksi. Sen sijaan viljelysuunnitteluun täytyy panostaa, jotta herne saadaan kiertämään tasaisesti lohkoilla.

Sääolosuhteilla on herneen viljelyssä suuri merkitys: kun puintiolosuhteet ovat hyvät, ei herneen kanssa tule ongelmia. Herneen kuivaus on kuitenkin hieman hitaampaa kuin viljan kuivaus, minkä vuoksi siihen on varattava enemmän aikaa.

MIKÄ ON OLLUT PARHAIN SATOVUOTESI, ENTÄ HAASTAVIN? MIKSI?

Vuosi 2017 oli haasteellinen herneen viljelyssä syksyn sateisten kielten vuoksi. Tästä huolimatta herneen potentiaali havaittiin heti ja viljelyä haluttiin jatkaa – ja sillä tiellä ollaan edelleen. Vuodet 2019 ja 2020 olivat puolestaan erittäin onnistuneita sääolosuhteiden ansiosta. Syksyllä ei tullut rankkoja sateita, joten herne pysyi hyvin pystyssä.

MILLAINEN KUMPPANI A-REHU ON HERNEEN OSTAJANA JA VILJELYN KEHITTÄJÄNÄ?

Viljelijänä on ollut ilo huomata, miten paljon A-Rehu on panostanut herneen

viljelyn kehittämiseen ja ylipäätään kotimaiseen valkuaiseen. A-Rehulla on ollut merkittävä rooli siinä, että lähdimme ylipäätään kokeilemaan herneen viljelyä. He ovat ehdottomasti mukana enemmän kuin vain ostajana. On hienoa, miten herneen viljelyä on saatu heidän toimestaan lisättyä tiloilla. ■

JUKAN VINKIT HERNEEN VILJELYYN

- 1 Kokeile viljelyä ensin pienemällä pinta-alalla. Näin saat selville, miten herne sopii omalle tilallesi.
- 2 Panosta kasvinsuojeluun, erityisesti hyvään rikkatorjuntaan, ja kylvä herne syvään. Hyvällä rikkatorjunnalla puinti helpottuu.
- 3 Varaudu pidempään kuivausaikaan. Jos tilalla on enemmän kuin yksi kuivaaja, herneen kuivaus sujuu vaivattomammin.

Kuluttajan käyttäytyminen vaikuttaa ja näkyy

Kysynnässä ei nousua eikä laskua

Vuoden 2023 alussa sianlihan markkina on erittäin hiljainen kysynnän osalta Euroopassa. Ei nousua, ei laskua. Tuntuu, että markkina odottaa kevättä ja kesää. Tanskalaiset ja saksalaiset tosin tuntuvat olevan nyt kaupallisesti ongelmissa viennin sekä kotimaan kulutuksen laskiessa. Tämä on näkynyt myös tuottajahinnoissa varsinkin Tanskassa.

Tanskan teurastamoiden maksukyky suhteessa näihin kustannuspaineisiin on nyt todella haastava, niin alkutuotannossa kuin tehtaalla. Tällä hetkellä Tanskan tuottajahinta on noin 1,65 €/kg. Vientihinta palalihalla Kiinaan on nyt tuota luokkaa ja jopa alempi. Ylijäämää joudutaan nyt purkamaan myös heikosti kannattaviin kanaviin. Miten tämä vaikuttaa meihin ja markkinaan yleensä? Jos Tanskan ylijäämää ohjataan Eurooppaan, sekoittaa se varmasti markkinaa. Toivottavasti kanavia löytyy muualta.

Sianlihan tuotantomäärä laskee edelleen rajusti Euroopassa. Tämä johtuu pääosin Kiinan kysynnän laskusta, mutta myös esimerkiksi Saksan kuluttajakäyttäytymisen muutoksista. Euroopan ylijäämän oletetaan loppuvan, koska tuotanto laskee kovaa vauhtia.

Sianlihan tuonnin ja viennin sekä sianlihan tuotantobarometrin 2022 perusteella voisi olettaa kysynnän ohittavan tarjonnan vuosien 2023–2024 aikana. Se riippuu paljon siitä, miten Aasia reagoi vuoden aikana.

Aasian osalta hintakehitys on meillä hieman laskeva ensimmäisen kvartaalin osalta, mutta ei hälyttävä. Palalihakauppaa emme tee Kiinaan, koska se on raskaasti tappiollista edelleen. Etelä-Korea ja Japani ovat myös meillä kasvussa. Sivutuotteet käyvät edelleen hyvin kaupaksi Aasian markkinaan. Onneksi myöskään varastopainetta ei tässä kohtaa ole siassa.

SIANLIHAN TUOTANNON GLOBAALI KEHITYS VUONNA 2022

- Tuotanto yhteensä 109,8 miljardia kiloa.
- Suurimmat muutokset tuotannossa: Kiina +7 %, Venäjä +3 %
- Suurimmat muutokset tuonnissa: Kiina -58 %, Japani +7 %, Meksiko +8 %, Iso-Britannia +10 % ja Etelä-Korea +29 %

(Lähde: Kantar)

TEKSTI: Markku Hirvijärvi, johtaja, lihaliiketoiminta & vienti- ja teollisuuskauppa, Atria Suomi

Yleinen kulutuksen lasku vaivaa

Naudanlihan markkinaa Suomessa vaivaa yleinen kulutuksen lasku. Emme ole pitkään aikaan kohdanneet noin –9 prosentin kulutuksen laskuja Suomessa. Valitettavasti samansuuntainen vauhti on jatkunut kesästä 2022 vuoden 2022 loppuun. (Kantarin tilasto vuoden viimeiseltä kolmelta kuukaudelta). Usko tulevaisuuteen on Atria-ketjulla tästä huolimatta vahva. Olemme pärjänneet haastavassa markkinassa vähintäänkin hyvin.

Myös Eurooppaa vaivaa kulutuksen yleinen lasku. Käytännössä kulutus laskee kaikissa maissa, tosin Espanjalla ja Irlannilla vienti kasvaa, mutta varastot ovat varsin täynnä kaikilla juuri nyt. Tuotantobarometrin mukaan Tanskan luku on noin –3 prosenttia ja Suomen tuotanto on noin –1 prosentti.

Ensimmäisen kvartaalin loppupuolella varastotasojen oletetaan laskevan ja kesää kohti tilanteen tasaantuvan. Oletuksena on, ettei kulutus enää tästä laske. Kesän myynnistä odotetaan siis edelleen hyvää. Toivotaan myös, että tulee riittävän lämmin kevät, niin kylvy- ja grillauskausi käynnistyy mukavasti.

NAUDANLIHAN TUOTANNON GLOBAALI KEHITYS VUONNA 2022

- Tuotanto yhteensä 59,4 miljardia kiloa.
- Suurimmat muutokset tuotannossa: Brasilia +6 %, Intia +4 %, Kiina +2 %, USA +1 %, Eurooppa –1 %
- Suurimmat muutokset tuonnissa: Kiina +4 %, Etelä-Korea +4 %, Iso-Britannia +6 %, USA +1 % ja Japani –1 %

(Lähde: Kantar)

TEKSTI: Markku Hirvijärvi, johtaja, lihaliiketoiminta & vienti- ja teollisuuskauppa, Atria Suomi

Kuluttajan kukkaron keveneminen näkyy vahvemmin

Olemme kuluttajina saaneet tottua tuntuvasti korkeampaan ruoan hintaan, ja nousu on jatkunut edelleen viime syksyn ja kuluvan talvenkin aikana. Samaan aikaan olemme törmänneet niin yrityselämässä kuin yksityistaloudessakin nouseviin hintoihin ja entistä kovempiin laskujen loppusummiin. Tämä kaikki on pannut yritykset ja kuluttajatkin miettimään, mihin kaikkeen oma raha oikein riittää ja miten sitä nyt käytetään, jotta se riittäisi. Kaupassa tämä näkyy entistä tarkempina valintoina ja ehkä hiukan vähäisempinä ostomäärinä, ainakin euroissa mitattuna.

Kuluttajien kysyntä ja mielenkiinto suuntautuu entistä edullisempiin tuotteisiin. Monesti aivan niihin perustuotteisiin ja arkisiin tuotteisiin, jotka ainakin osalla kuluttajista olivat ehkä jo unohtuneetkin ”parempana aikana”. Samaan aikaan erilaiset kauppohenkilökunnan kampanjat ja teemapäivät vetävät väkeä kauppoihin – välillä pelkästään hakemaan juuri sen yhden kampanjatuotteen, eikä juuri muuta. Me Atrialla törmäämme kaupan ja kuluttajienkin vaatimukseen entistä pienemmistä pakkauksista, jotta tuotteen yksikköhinta jäisi riittävän alhaiseksi tai jonkun tietyn hintapisteen alle.

Kanakaupassa tuo kaikki näkyy jonkinlaisena huojuntana, erityisesti vähittäiskaupparakenteilla. Välillä meillekin tulee pitkiäkin jaksoja, jolloin tuskailimme kaupankäynnin nihkeydestä, emmekä oikein löydä sille selitystä omista toimistamme. Kaupan kampanjointi heiluttaa volyyminä ja näkyy toimituksissamme, kampanjat kun ovat usein valtakunnallisia ja välillä pitkiäkin. Jonakin kuukautena kauppa käy ja toisena taas ainakin itseä ahdistaa odotettua matalammat kilot ja eurot. Toisaalta ravintoloissa ja julkishallinnon ruokaloissa kauppa käy nyt lähes entiseen malliin (kuin ennen koronavirusta). Se tuo vakautta meillekin ja tasoittaa vähittäiskaupparakenteiden heilumista.

Eniten hintojen nousu näkyy nyt fileiden ja fileeosien laimeampana kysyntänä ja kaupankäyntinä. Vuosikymmeniä kanan filee on ollut se suomalaisten kasvava ”arkiruoka” erilaisina pihveinä tai suikaleina. Nyt näiden kysyntä on pienempää, eikä kasvua tulekaan entiseen malliin. Kuluttajien kiinnostus suuntautuu enemmän muihin tuoteryhmiin. Niihinkin Atrialla on onneksi tarjontaa, joten pysymme kuluttajan lautasella, vaikka kana nyt hiukan tilaa antaakin. Tiedämme tämän kaiken olevan väliaikaista, eikä iso trendi kanan kulutuksen kasvusta ole muuttunut mihinkään. Taloudellinen tilanne vain pakottaa nyt kuluttajat miettimään ostoksiaan hiukan eri lailla. Kunhan tilanne jotenkin normalisoituu kuluttajien mielestä, kana nostaa päätään ja kasvutrendi jatkuu.

TEKSTI: Matti Perälä, siipikarjaliiketoiminnan johtaja, Atria Suomi

Tilanne selkeästi viime satokautta vakaampi

Viljan hinnat maailmalla ovat olleet laskusuuntaisia marraskuulta lähtien. Mustanmeren vientikäytävän jatkuminen ja alueelta tuleva runsas tarjonta ovat painaneet hintatasoa alaspäin Euroopassa. Joulutammikuun aikana Venäjän ja Ukrainan viljanmyyjät ovat voittaneet pääosan esimerkiksi Pohjois-Afrikan tarjouskilpailuista. Markkinahinnat Euroopassa ovat asettuneet lähelle tasoa, joka vallitsi ennen Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa.

Myös kotimaan hintataso on sopeutunut Euroopan tason mukaiseksi. Viljan saatavuus kotimaassa on ollut talven aikana hyvä. Viime syksyn satotaso oli normaali tai hyvä, ja toisaalta rehuviljan kysyntä on pienentynyt hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikkia tuotantopanosia koskenut kustannusinflaatio on vaikuttanut eläinmääriin sekä kotimaassa että Euroopassa. Tammikuun lopun tilanteessa rehuviljan hinnat Suomessa vastaavat muiden Itämeren alueen maiden hintatasoa.

Satonäkymät alkaneelle vuodelle vaihtelevat hieman maailmalla. Australiassa korjattiin ennätyskellinen vehnäsato loppuvuoden aikana ja kasvukauden sademäärä oli normaalia parempi. Etelä-Amerikan osalta Brasilian sato-odotukset ovat hyvät, mutta Argentiinassa kasvustot kärsivät kuivuuden takia ja sato tulee jäämään normaalia pienemmäksi. EU:n alueella syysviljat ovat toistaiseksi talvehtineet hyvin. Venäjällä syysviljan kylvöissä oli hieman haasteita, ja Ukrainassa syysvehnän ala jäi noin 60 prosenttiin edellisen syksyn pinta-alasta. Soijan ja rapsin osalta tuotannon odotetaan ylittävän kysynnän kaudella 22/23 ja varastotasojen arvioidaan kasvavan hieman.

Viljamarkkinoiden näkymä jatkuu edelleen epävarmana. Vallitsevasta maailmantilanteesta johtuen heilahtelut voivat olla mahdollisia suuntaan tai toiseen. Vuoden 2022 määrällisesti normaalin sadon ansiosta kotimaan tilanne on kuitenkin selkeästi viime satokautta vakaampi. Myös maailmalla tärkeimpien viljelyalueiden sadot ovat olleet kohtuullisia, mikä rauhoittaa markkinaa tällä hetkellä.

TEKSTI: Ilkka Ala-Fossi, rehuliiketoiminnan johtaja, A-Rehu Oy

Atrian alkutuotanto palkitsi Liha-akatemiasa ansioituneita tiloja

Vuoden tärkein tapahtumamme Liha-akademia kutsui tänä vuonna koolle 400 liha-alan ammattilaista oppimaan uutta, jakamaan kokemuksia ja keskustelemaan alan tulevaisuudesta.

Tilaisuudessa palkittiin perinteiseen tapaan myös ansioituneita tuottajia. Suuret onnittelut palkituille tiloille ja iso kiitos jokaiselle seminaariosallistujalle mahtavasta tunnelmasta!

Atria Siipi

Kokeilunhaluinen kehittäjä
KH-Tuomela Oy, Lappajärvi

Erinomainen kasvattaja
Aittomäen tila, Seinäjoki

Aktiivinen toimija
Rantalan tila, Lapua

Atria Sika

Vuoden onnistuja, sikojen teuraslaatu
Ala-Könnin tila, Ilmajoki

Vuoden onnistuja, sikojen painohallinta
Anturainen, Isokyrö

Vuoden kehitysyhteistyö -tila
Honkarannan tila, Kauhajoki

Vuoden vaikuttaja
Heikkilän tila, Rusko

Vuoden rehuyhteistyökumppani
Pirteä Porsas Oy, Vehmaa

Vuoden konseptirehustaja
Isojyvä Oy, Kalajoki

Vuoden rehulasiakas
Hannus Gård, Kaitsor

Atria Nauta

Erinomaisten maitorotuisten
sonnien kasvattaja
Draka Gård, Uusikaarlepyy

Erinomaisten maitorotuisten
sonnien kasvattaja
TH Mehtälä Oy, Haapavesi

Erinomaisten maitorotuisten
sonnien kasvattaja
Paalavuon tila, Reisjärvi

Erinomaisten maitorotuisten
sonnien kasvattaja
Viitasalon tila, Seinäjoki

Erinomaisten liharotuisten
sonnien kasvattaja
Karjtila Karhinen, Polvijärvi

Erinomaisten maitorotuisten
hiehojen kasvattaja
Liljan tila, Lapua

Erinomaisten liharotuisten
hiehojen kasvattaja
Ala-Reinikan tila, Kurikka

Erinomaisten maitorotuisten
sonnien kasvattaja, maitotila
Hedemo Gård Ab, Uusikaarlepyy

Erinomainen vasikkakasvattaja
Rusilan tila, Joensuu

Erinomainen vasikkakasvattaja
Kosulan Kasvattamo Oy, Outokumpu

Erinomainen vasikkakasvattaja
Kuusela, Sotkamo

Erinomaisten pihvivasikoiden
kasvattaja
Kivisuon tila, Kalajoki

Erinomaisten pihvivasikoiden
kasvattaja
Pappilanvaara, Sotkamo

Erinomaisten pihvivasikoiden
kasvattaja
Vierimaa, Kärsämäki

Erinomaisten ternivasikoiden
kasvattaja
Jukaraisen tila, Puumala

Erinomaisten ternivasikoiden
kasvattaja
Katajakankaan tila, Hartola

Erinomaisten ternivasikoiden
kasvattaja
Kelovaaran tila, Nurmes

MÄENPÄÄN TILALLA

9.–15.1.

TUOTTAJAN VUOSI

Viikko tilalla -juttusarjassa seurataan neljän tilan arkea eri vuodenaikoina. Jokainen tila esittyy vuorollaan Atria Tuottajat -lehdessä ja loput kolme kertovat viikkonsa kuulumiset nettisivuilla.

Lue, miten viikko eteni muilla tiloilla: atriatuottajat.fi/viikkotilalla

Kanalakierroksia jo 30 vuoden ajan

Mäenpään tilalla viikko alkaa lumisessa säässä perheen opiskelijoiden palatessa kouluun. Tilan askareiden lomassa yhteiset ruokahetket kruunaavat arjen ja tuovat perheen yhteen – saman pöydän ja usein Atrian herkkujen ääreen. Viikon lopuksi yrittäjät päätyvät ihmettelemään tuotantotekniikan kehitystä.

LIHA-AKATEMIA

**ATRIA
TUOTTAJAT**

MAANANTAI

Vuoden toinen viikko alkoi sakeassa lumisateessa. **Antti** sai lähteä aurauskalustolla heti aamusta matkaan. Lakeudella pihat ja tiet ovat tuulisella kelillä nopeasti tukossa. Paluu arkeen koitti lopullisesti tänään, kun koulutyö alkoi perheen opiskelijoilla joululoman jälkeen. **Aleksi** opiskelee Ylistaron lukiossa seniorivuot-taan ja **Matias** Sedu Ilmajoentiellä maatalousyrittäjälinjalla myös toista vuottaan.

MÄENPÄÄN TILA

YRITTÄJÄT:
Mervi ja Harri Mäenpää

TUOTANTOSUUNTA:
Broilerituotanto

PERUSTETTU:
Sukupolvenvaihdos vuonna 1991

ELÄIMIÄ: 100 000 broileria

MUUTA: Tilalla työskentelee päätoimisesti poika Antti ja opintojen ohella auttavat Matias ja Aleksi.

Broilerikanaloissa on tänään linnut 11 ja 7 vuorokauden ikäisiä. Kolmen ja puolen viikon tuotantotaun aikana vaihdettiin uudet rehulinjat vuonna 1990 valmistuneeseen vanhimpaan kasvattamoon. Täytyy ihmetellä miten kestävästä muovista rehukupit tuolloin valmistettiin, kestivät tuotantoa 32 vuotta!

Aamu- ja iltakierto broilerikanaloissa suoritetaan meillä kahden henkilön toimesta. Molemmilla, **Harrilla** ja **Mervillä**, on omat kanalansa kierrettävänä. Aamukierron jälkeen Harri lähti peltokivien räjäytystyömaalle. Työmaalla oli aamupäivän poraaja tekemässä kiviin räjäytysreikiä. Räjäytyksen jälkeen kiviä alettiin kuormaamaan urakoitsijan toimesta kaivinkoneella kärryille ja ajamaan traktorilla pois pellolta. Ajotyössä olivat Antti ja Harri kiinni lopun päivää. Joululoman aikana oli myös Matias suurena apuna ajotyössä.

Ylistarossa on ollut käynnissä tilusvaihto. Tilusjärjestelyiden jälkitöinä on meidän viljelysmailla suoritettu piiriojien kaivuuta ja vanhojen ojien täyttöö. Kunnostustyö on kestänyt syksystä saakka eri lohkoilla. Viimeisimmällä loholla Taipaleella oli 15 räjäytettävää kohdetta ja yksi saari keskellä peltoa.

Meidän perheessä syödään aina puolelta päivin. Useimmin löytyy lautaselta broileria. Maanantain takuuvarma ruoka oli broilerkisuus ja punajuurisalaatti. Ruokaa tehdään reilusti siten, että sitä riittää päivän toiseenkin syöntikertaan. Mervin iltapäivä kului edellisen vuoden tilinpäätöstä valmistellessa ja sen jälkeen iltakierrolla kanalassa. Illalla oli vielä vuorossa vuoden ensimmäinen ko-

kous. Harri pääsi iltakierrolle ajotyöstä kotiuduttuaan.

TIISTAI

Tiistaiaamu valkeni ja lumen tulo jatkui. Antti lähti auraamaan, Mervi ja Harri kanalakierrokselle.

Kivien ajo ja räjäytystyö jatkui tämänkin päivän miehisin voimin. Mervi kiikutti Lilli-kissan ”työterveyteen” Evidensiaan. Ammattisaalistajan loishäätölääkettä varten tarvitaan vuosittainen eläinlääkärin tarkastus reseptilääkkeen saamiseksi.

Lääkärikäynnin jälkeen lounastettiin, päivän menuna Atrian yhden pannun pasta carbonara possun fileestä ja pekonista. Tuote on nopea laittaa pannulla, lisukkeeksi pastaa pannulle ja mozzarellasalaattia kyytipojaksi. Miehet jatkoivat iltapäivällä kivien ajoa. Mervi vietti iltapäivän isovanhempien asioita ja kauppa-asioita hoitaen.

Iltakierron tehtiin normaaliin tapaan. Mervillä oli illalla suunnittelukokous Ylistaron Isänmaallisten tapahtumien tiimoilta.

KESKIVIIKKO

Lumisade jatkui keskiviikkoamuna, ja Antin auraustyö jatkui. Päivän mittaan kun ilma lämpeni, alkoi vesisade.

Aamukierroksen jälkeen lounaalla nautittiin lihakeittoa. Keiton raaka-aineena oli Atrian perinteistä karjalanpaistia ja palapaistia. Naudanliha on kyllä superhyvää uunissa hauduttaen. Lounaan jälkeen käytiin Harrin isää katsomassa Västinkartanossa. 95-vuotias vanhaisäntä kuulee isoveljellään sään-

nöllisesti, mitä perheessä ja maatilalla tapahtuu.

Vierailukäynnin jälkeen Harri lähti kivien ajoon. Kaivinkoneurakoitsija ja Antti olivat jo työmaalla olleetkin heti aamusta alkaen. Iltakanalan jälkeen katsottiin vielä yhdessä maatalan pelastussuunnitelman päivytystä.

TORSTAI

Kun alkuvuikon satoi lunta, niin loppuviikko sitten tulikin vettä taivaalta. Tiet ja pihat jäätyivät, auraustyö vaihtui hiekoitustyöhön. Antti aloitti hiekoittamisen aamusta, sillä klo 8 saapui hakettaja **Riku Aila** tilalle.

Ennen kahdeksaa oli aamukäynnit kanaloissa hoidettu. Harri ja Antti siirtyivät traktorityöhön ajamaan haketta hake-latoon. Haketta tehtiin päivän aikana parin kuukauden tarpeeseen. Puolelta päivin oli jälleen ruoka-aika. Kun kokoperunoita ei ollut saatu koko viikolla, niitä oli siis aika keittää. Kastikkeeksi Atrian mehevä rustiikkikuutio kanafileestä, johon lisättiin runsaasti sipulia, kermaa ja broilerimaustetta.

Iltapäivällä hakkeen ajo jatkui. Mervi hoiti paperitöitä. Iltakierrokset kanaloissa suoritettiin tavalliseen tapaan.

PERJANTAI

Perjantai aloitettiin aikaisin, ja kanalat oli kierretty jo puoli kahdeksalta. Harri ja Antti lähtivät kivenajoon. Tänään tavaraa kasattiin varastoon kuivaajan mäkseen Taipaleelle. Mervi kiirehti SeAMKin Kampukselle luen nolle kahdeksaksi. Luennot kestivät koko päivän neljään saakka.

Harri paistoi työmiehille grilliruokaa, ja iltakanalan jälkeen oli mukava päästä saunomaan.

LAUANTAI

Lauantaiaamulla Antti ja Harri hoitivat aamukanalat. Mervi ajoi SeAMKille luen nolle kahdeksaksi. Päivän agendalla Harrilla oli ennen joulua metsän rannoilta kaadettujen hakepuiden siirto Taipaleella hakepuukasalle.

Mervin luennot päättyivät neljältä, mutta päälle oli vielä kahden tunnin tentti. Matias ja Harri tekivät iltatyöt kanaloissa. Päivän päätteeksi käytiin saunan kautta unten maille.

SUNNUNTAI

Aamukierroksen jälkeen lounastettiin Atria kanan fileepihvejä makuna aurinkokuivattu tomaatti mussin ja kreikkalaisen salaatin kera. Sunnuntain kunniaksi olimme saaneet vierailukutsun Yliluoman uudelle broilerikasvattamolle. Lähdimme kello yhdeksi ajelemaan Untamalan suuntaan, ja saimme mukaamme myös Matiaksen.

Yliluoman väki oli kutsunut kyläläisiä ja ystäviä tutustumaan uusiin tuotantotiloihin. Kyllä uusi on aina uusi! Makkara- ja kahvitarjoilun lomassa tutkimme mielenkiinnolla, miten tuotantotekniikka oli mennyt taas eteenpäin etenkin sähkölaitteiden osalta. Kiitos vielä ystävät kutsusta! Onnea ja menestystä Yliluomaan!

Kuudelta alkoi Mervillä kaupunginhallituksen ryhmäkokous. Sen jälkeen oli iltakierron vuoro kanalassa. ■

ASiantuntijan silmin

Laajentamista hallitusti ja kulutus huomioiden

Kun Harri ja Mervi aloittivat vuonna 1991 broilereiden kasvatuksen, broilerinlihan kulutus oli noin 30 miljoonaa kiloa vuodessa. Siihen aikaan rakennettiin noin 600 neliön kanaloita kerrallaan 15 000 untuvikolle. Jo kuuden vuoden kuluttua rakennettiin viereen laajennus ja tuotanto tuplattiin. Kuivaaja rakennettiin kanalan rakentamisten välissä vuonna 1994.

Broilerinlihan kulutuksen nousua 57 miljoonaan kiloon Mäenpään rakentui vuonna 1999 uusi kanala. Tuolloin rakennettavien kanaloiden osastokoko oli kasvanut jo noin kaksinkertaiseksi. Lämpökeskus puolestaan rakennettiin vuonna 2006, jolloin luovuttiin öljylämmityksestä ja siirryttiin kotimaiseen energiaan.

Vuonna 2009 valmistui uusi kanala ja kasvatuspaikkojen määrä nousi edelleen. Kanaa syötiin 87 miljoonaa kiloa vuodessa. Kolmas kanala puolestaan rakennettiin vuonna 2019, ja nyt kasvatuspaikkoja on 100 000 kanalle. Samalla valmistui uusi lämpökeskus, joka riittää tuottamaan kaiken tilalla tarvittavan lämpöenergian ja käyttää vain kotimaisia energialähteitä. Samaan aikaan kananlihan kulutus oli rikkonut jo 140 miljoonan kilon rajapyykin.

Mäenpään tila on loistava esimerkki hallitusta tilan ja samalla koko broileriketjun laajentumisesta kanan kulutuksen mukaan. Mäenpää ovat olleet aina kehityksen kärkipäässä ja valmiina vastaamaan uusiin haasteisiin. Usko tulevaisuuteen on tarttunut myös uuteen sukupolveen, ja tilan jatkuvuus on taattu.

Juha-Petri Jussila

kenttäpäällikkö
AtriaChick

Atrian päästötavoitteille virallinen hyväksyntä

Atria on saanut Science Based Targets -aloitteelta virallisen hyväksynnän päästövähennystavoitteilleen. Tavoitteet perustuvat Pariisin ilmastopöimukseen, ja ne pyrkivät rajoittamaan maapallon lämpenemisen 1,5 asteeseen.

Atria on vastuullisen ruoantuotannon johtava yritys Pohjois-Euroopassa. Atria toteuttaa vastuullisuutta omalla yrityksen strategiasta jalkautetulla vastuullisuusohjelmalla, jossa on kolme isoa teemaa: maapallo, ruoka, ihmiset. Maapallo-teeman tärkeimpiä tavoitteita on toteuttaa Pariisin ilmastopöimukseen tavoitetta rajoittaa ilmaston lämpeneminen 1,5 asteeseen. Erilaisten sitoumusten kautta Atria on asettanut myös muita kestävän kehityksen tavoitteita omaan tuotantonsa, kuten UN Global Compact, materiaalihokkuussitoutumus ja energiatehokkuussitoutumus.

Atria on sitoutunut myös Science Based Target -aloitteeseen (SBTi) ja saanut virallisen hyväksynnän omille ilmastotavoitteilleen. Nyt hyväksytyt tieteeseen perustuvat tavoitteemme osoittavat sitoutumisemme päästöjen vähentämiseen koko ruokaketjun osalta. Myös Atrian vähittäiskauppa- ja food service -asiakkaat edellyttävät meiltä

Pariisin ilmastopöimukseen tavoitteisiin sitoutumista, ja SBTi on hyvä työkalu tämän todentamiseen.

SBTi:n hyväksymisissä tavoitteissa Atria sitoutuu vähentämään oman teollisen toimintansa (Scope 1 ja 2) kasvihuonekaasupäästöjä 42 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2020 tasosta. Alkutuotanto kuuluu Scope 3:een ja sen osuus tästä on 80 prosenttia. Koko konsernin päästöistä lihan tuotannon päästöt ovat 78 prosenttia. Scope 3:n päästöjen vähennystavoite on 20 prosenttia per prosessoitu lihatonni vuoteen 2030 mennessä.

Oman teollisen toiminnan päästövähennystoimien tärkein asia on fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvalla energialla, energiatehokkuuden kehittäminen sekä hävikkien ja jätteiden vähentäminen. Esimerkkejä näistä toimista ovat tuulivoiman käyttöönotto ja aurinkoenergian käytön lisääminen Atria Suomen tuotantolaitoksilla, fossiilisten polttoaineiden korvaaminen

biopohjaisilla polttoaineilla Atria Ruotsissa sekä uusiutuvan energian käytön lisääminen Atria Tanskassa ja Virossa.

Atrian tuotteiden elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset painottuvat tuotteiden pääraaka-aineen eli lihan tuotantoon, joten Scope 3:een liittyvien päästöjen vähentämisessä alkutuotanto on avainasemassa. Alkutuotannon kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä olennaista on jatkaa ja syventää koko ketjun tuottavuuden ja tehokkuuden kehittämistä yhteistyössä tuottajien kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa hyvää eläinainesta, tarkkaa rehustusta ja ruokintaa, mukaan lukien soijan käytön minimointia, uusiutuvan energian lisäämistä, viljelymenetelmien kehittämistä, satotasojen nostoa, lantaketjun päästöjen vähentämistä ja tehokasta ravinteiden käyttöä sekä pellonraivauksen välttämistä. Toimenpiteet kättelevät monelta osin myös talouden kanssa, mutta osa niistä vaatii investointeja ja resursseja. ■

TEKSTI: Laura Lindén, Kind Company

Kokonaisuus toimii kun viljelykin toimii

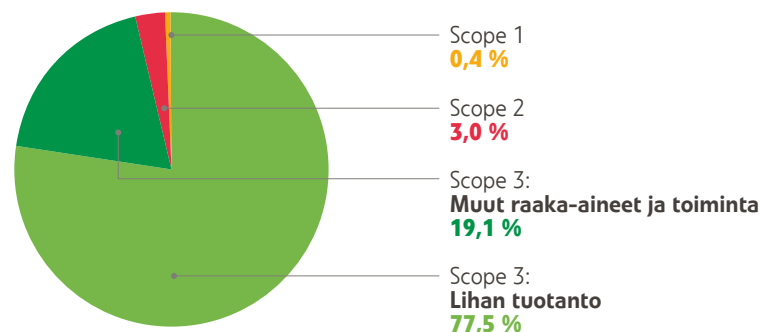
Oman viljelytoiminnan kriittinen tarkastelu ja kehittäminen kannattaa, oli kyseessä sitten kotieläin- tai kasvinviljelytila. Kasvinviljelyä kehittäviin hankkeisiin osallistuminen ja yhteistyö muiden tilojen kanssa ovatkin maatilayrittäjälle hyviä keinoja, jotka voivat vahvistaa omia aavistuksia tai avata silmät kokonaan uusille menettelytavoille. Lue, miten erilaiset tilat ovat valjastaneet nurmensa ja peltonsa palvelemaan omaa kokonaisuuttaan.

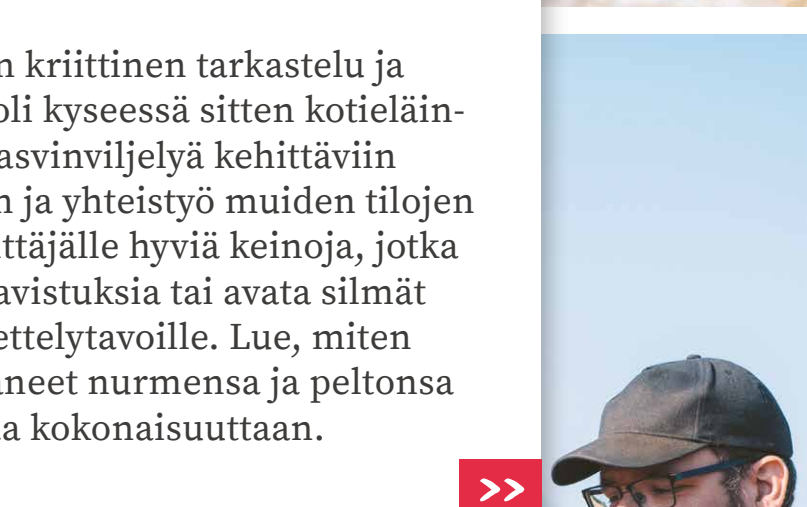
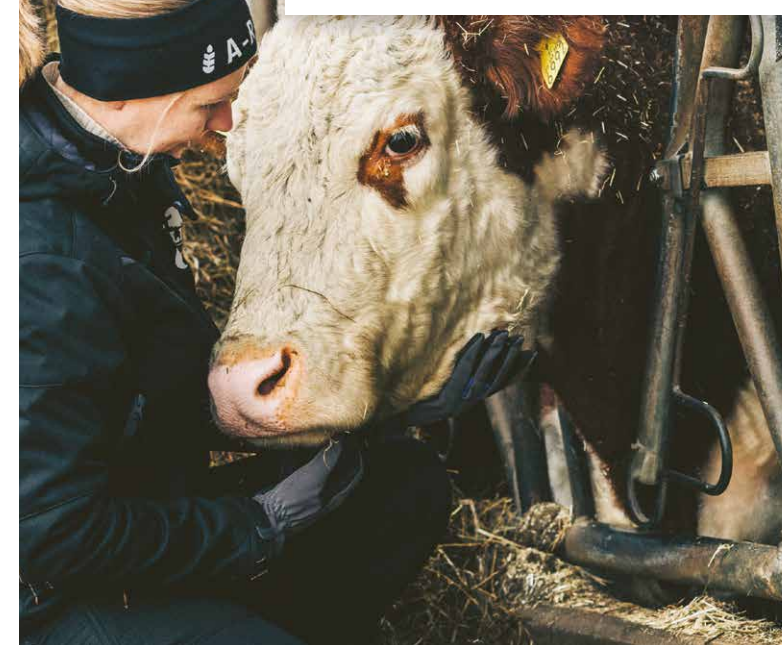
SCIENCE BASED TARGETS -ALOITE

Tieteeseen pohjautuva ilmastotavoite (SBT) on CDP:n (the Carbon Disclosure Project), YK:n yritys vastuualoitteen (UN Global Compact), maailman luonnonvarainstituutin WRI:n (World Resources Institute) ja WWF:n (World Wide Fund for Nature) yhteishanke. Ilmastotavoite perustuu tieteelliseen laskentamenetelmään, jolla varmistetaan, että yritysten tavoitteet vastaavat Pariisin ilmastopöimusta.

ATRIA-KONSERNIN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN LÄHTEET V. 2020

ATRIA-KONSERNIN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN lähteet jaetaan SBTi:n mukaisesti kolmeen osaluokkaan. Scope 1 ja 2 pitävät sisällään oman teollisen toiminnan päästöt ja Scope 3 raaka-aineiden tuotannon ja muut tuotteisiin liittyvät arvoketjun päästöt aina kuluttajille saakka.

”Heikointa lenkkiä kannattaa pyrkiä vahvistamaan”

Sadon onnistumisella on iso merkitys lihasikalan toiminnalle. Rantaheikkilän tila on kehittänyt viljelyään jo vuosia, mutta optimaalisen ratkaisun löytäminen vaatii reaaliaikaisia päätöksiä tällekin kaudelle.

Kalajoella on tiivis viljelijäporukka, joka etsii tietoa ja tekee yhteishankintoja ja ruiskutuskokeita sekä oma-aloitteisesti että yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tähän porukkaan kuuluu myös Maatalousyhtymä Rantaheikkilä, jonka **Hannu Heikkilä** omistaa isänsä **Tuomo Heikkilän** kanssa. Tilan 1 200-paikkaisen lihasikalan menestys on pitkälti sidoksissa viljelyn onnistumiseen.

– 142 hehtaaria on omaa peltoa, ja sieltä kaikki sato menee omaan sikalaan. Oma-varaisuus on keskimäärin 90 %, joten vähän joudutaan ostamaan, Hannu kertoo.

Halukkuus tilan viljelyn kehittämiseen perustuu kokonaisuuden hallintaan. Tasaisempi sato helpottaa siinä huomattavasti. Viljan laatu vaikuttaa Hannun mukaan myös suoraan siihen, miten rehustusta on täydennettävä ostokomponenteilla.

– Tärkeimpiä keinoja kannattavuuden ja tasaisuuden lisäämiseen ovat olleet peltojen säätösalaajitus, lohkokoon kasvattaminen, mangaanin puutteeseen vastaaminen ja jaettu lannoitus kasvu-kaudella. Noin puolet tilan pelloista on säätösalaajitettu ja lohkokoko on lähes 18 hehtaaria. Mangaania jaetaan kasveille tarpeen mukaan jopa viidesti kasvukaudessa, Hannu kertoo.

KASVITAUTEJA VASTAAN

Rantaheikkilän mailla kasvaa ohraa, kauraa ja syysvehnää. Vain harva lohko sopii

herneelle ja härkäpavulle, mikä rajoittaa niiden käyttöä viljelykierrossa. Alueen maalaji ja pohjoinen vyöhyke vaativatkin usein muusta maasta poikkeavia ratkaisuja.

– Paikallinen viljelijäporukkamme on yhdessä hakenut puolueettomia koetuloksia myös eri kasvinsuojeluaineiden vaikuttavista aineista. Meidänkin tilalla on testattu jotain tehoainetta melkein joka vuosi. Monella tapaa yritetään vaikuttaa, ettei olisi liikaa kasvitauteja. Samasta syystä lähdim viime vuonna myös Itua ja vastetta -hankkeeseen pilottilaksi, Hannu jatkaa.

Itua ja vastetta -hankkeessa Rantaheikkilän tilan oli tarkoitus keskittyä kasvinsuojeluun ja pilotoida viljojen tautiennustemallia tilallaan.

– Hankkeesta ehti saada paljon höydyllistä tietoa, mutta tilan henkilöresurssin ja kapean ruiskutusikkunan vuoksi emme kuitenkaan pystyneet suunnitelmaa täysin noudattamaan, Hannu harmittelee.

Hankkeen jatkosta Hannu ei vielä tiedä oman tilansa osalta, mutta ennustemalleja aiotaan jatkossakin käyttää päätöksenteon tukena.

– Tulevan kasvukauden suunnittelu on juuri käsillä. Kasvinsuojeluaineiden ja lehtilannoitteiden hintasuhteiden voimakas muuttuminen muuttaa kasvinsuojeluohjelmaa, mutta tavoiteltavan sadon määrästä ja laadusta ei kuitenkaan tingitä. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Maailmalta voi löytyä myös kokeilemisen arvoista tietoa ja ideoita. Hannu kiinnostaa etenkin kasvinsuojelu, jossa valinta tehdään ennustemallin ja tehoainelähtöisesti.

2 Lohkokoon suurentaminen on tuonut Rantaheikkilän tilalle lisää kokonaistehokkuutta. Isommat lohkot mahdollistavat muiden asioiden, kuten työn käytön paremman seurannan ja esimerkiksi säätösalaajien ja lannoituksen helpomman säädön kasvukauden aikana.

3 Jos et ole ollut hankkeissa, niihin kannattaa lähteä rohkeasti mukaan. Etenkin, jos lähettyvillä ei ole tiloja, joiden kanssa vaihtaa tietoja ja kehittää asioita yhdessä.

”Tavoitteena on optimiratkaisu, jossa riskit ja hintasuhteet ovat kohdillaan.”

”Olen tykännyt aina kokeilla uutta”

Herralan tilalla kaikki lähtee siitä, että vasikat kasvavat ja voivat hyvin. Siihen tähdätään yhtäältä panostamalla nurmien ja viljan laatuun ja säilyvyyteen, toisaalta sopeuttamalla viljelyä yrittäjäpariskunnan ajankäyttöön ja viljamarkkinoihin.

Vasikkakasvattamo Vimpelissä on yksi osa yrittäjäpari **Jouni** ja **Jenni Herralan** kokonaispakettia, johon kuuluu myös rakennus- ja pakkausalan yritys. Jouni vastaa tilan viljelytoiminnasta noin 75 hehtaarilla, josta osa on vuokramaita. Noin 45 hehtaaria on nurmella, sillä nurmen laadusta ja säilörehusta lähtee Jounin mukaan kaikki.

– Pidän nurmessa laatua tärkeämpänä tekijänä kuin sadon määrää. Vasikat kuluttavat säilörehua pienempiä määriä kuin vaikkapa maitokarja, mutta vasikoiden kasvusta ja hyvinvoinnista se tulos tulee.

Jouni puhuu kokemuksesta. Nurmen ja oman viljan laadussa oli aiemmin haasteita laadun ja säilyvyyden suhteen, mutta merkittävää kehitystä on tapahtunut viimeisten neljän vuoden aikana, jona Herralat ovat olleet mukana Tuottava nautatilan nurmi -hankkeessa. Tilalla on myös tehty omia viljelykokeiluja sekä kehittänyt Atrian alkutuotannon asiantuntija **Essi Tahvolan** avulla peltoviljelystrategiaa, joka auttaisi ajankäytön ja resurssien kohdentamisessa.

–Ehkä suurin asia hankkeen myötä on ollut, että rikkakasvustojen ja etenkin juolavehnan merkitys nurmessa on selvinyt. Nyt seuraamme nurmien kuntoa ja tiedämme, milloin ja miten niitä on uusittava. Nurmirehun sulavuus on saatu paljon paremmalle tolalle ja kylvötiheyteen kiinnitetään parempaa huomiota, Jouni kertoo.

Säilönnässä Herralat kiinnittävät entistä enemmän huomiota satomäärän seurantaan, hygieniaan, tiivistämiseen ja riittävään säilöntäaineen käyttöön.

– Pyritään säilöämään vain hyviä nurmia, ja kun rehu on riittävän märkää, se säilyy siilossa varmemmin kuin liian kuiva rehu.

PELLOT SOPEUTUVAT VASIKOIHIN

Tilalla paalataan myös paljon kuivaheinää, jota käytetään kuivittamiseen turpeen ohella. Oma kuivike tuo varmuutta huonon turvevuoden varalle.

– Kuivitus on yksi vasikan terveyden kulmakiviä, siitä ei voi lipsua, Jouni sanoo. Viljakasvien, kuten ohran ja vehnän viljelyn oli tarkoitus loppua viime kaudeksi. Suunnitelma oli, että yrittäjäparin aikapaine helpottaisi, jos keskityttäisiin vain nurmeen.

– Viljakriisin takia suunnitelmaa oli vaihdettava lennosta, ja yritettiin tarkasti suunnitella Essin kanssa, mitä kylvetään, milloin ja miten. Ohraa ja vehnää laitettiin, ja koska nurmen perustamiseen käytettävät herneen siemenet oli jo ostettu, päätettiin kylvää ja puida nekin, Jouni kertoo.

Hätäratkaisu oli onnistunut, eikä viljelystä olla nyt luopumassa. Myös hernesato onnistui, vaikka vastoinikäymisiä tuli ja puinti tuntui Jounista takkuiselta.

– Herne näytti maistuvan vasikoille niin hyvin appeessa, että taidetaan sittenkin laittaa sitä myös tänä kesänä. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Juolavehnä nurmen seassa laskee rehun D-arvoa ja huonontaa sulavuutta. Herralan tilalla juolavehnää torjutaan lopettamalla vanha nurmikasvusto aina glyfosaattikäsittelyllä ennen uuden perustamista.

2 Rehun ja viljan laatuun kannattaa panostaa. Laadun parantamisen on huomattu Herralan tilalla parantavan myös satoa ja kokonaiskannattavuutta. Täysrehua vasikoiden appeessa ei saa kuitenkaan liikaa korvata kotoisalla viljalla, ettei kasvuun tule notkahdusta.

3 Omia päätöksiä kannattaa välillä haastaa ja omaa toimintaa tutkia kriittisesti. Kokeilemalla ja katsomalla asioita uusin silmiin voi löytää tutuistakin asioista uutta.

”Nurmirehun sulavuus on saatu paljon paremmalle tolalle.”

”Kelpaa sanoa luomunurmiksi”

Hillin emolehmiätilan yrittäjäparilla on monta rautaa tulossa tilan töiden ohella. Silti toiminnan kehittämiseksi ja hanketoimintaan osallistumiselle on totuttu etsimään aikaa. Luomutilalle on kunnia-asia hoitaa hommat niin hyvin, etteivät pellot kasva voikukkaa.

Henri ja Tiina Hilli ovat pyörittäneet Kälviän Hillin kylässä sijaitsevaa emolehmiätilaa vuodesta 2013 asti. Tilan pellot otettiin luomuun heti alussa, ja eläimet vuonna 2016. Keväisin tilalla poikii 65–70 emoa, ja yhteensä eläinten pääluku nousee noin 200:n loppukasvattamo mukaan lukien. Kehitystä on haettu alusta asti, sillä Henrin mukaan kumpikaan heistä ei osaa tehdä asioita ”vasemmalla kädellä”.

– Laadukas nurmi ja mahdollisimman hyvä säilörehu on kaiken A ja O, koska pyrimme hoitamaan loppukasvatuksen mahdollisimman vähällä viljalla. Yli 700:n D-arvoon ollaan päästy, ja kasvuihin on saatu kehitystä, Henri kertoo.

Alettuaan Atrian sopimustuottajiksi vuonna 2018 pari on lähtenyt innolla hakemaan oppia ilmaisista pilottihankkeista. Nurmen laatuun ja säilyvyyteen löytyi hyödyllistä tietoa nelivuotisesta Tuottava nautatilan nurmi -hankkeen pienryhmätöinnistä.

– Tilavierailuilla oli kiva käydä konkreettisesti katselemassa, miten nurmi voi näyttää hyvältä ja silti säilönnällinen laatu voi olla rehunäytteen perusteella jotain ihan muuta, Henri muistelee.

Säilöntäaineet otettiin tilalla näiden kokemusten ja omien testien perusteella käyttöön. Myös satovarmuutta on parannettu ”pomminvarmalla” siemenseoksella, ja ajatukset laidunnuksen

kehittämisestä ovat menneet eteenpäin, vaikka toimenpiteiden toteutuminen on vielä auki.

– Näin jälkikäteen on edes vaikea eritellä, mihin kaikkeen hanke on vaikuttanut, mutta monia pieniä säätöjä on sen pohjalta tehty ja monet omat käsitykset ovat saaneet vahvistuksen, Tiina pohtii.

IPM-MENETELMÄ KOKEILUSSA

Viime vuonna Hillit lähtivät mukaan myös valtakunnalliseen Itua ja vastetta -pilottitilatoimintaan, jossa tutkitaan kemiallista kasvinsuojelua vähentäviä toimenpiteitä. Hillin tilalla pilotoitiin juolavehnan mekaanista torjuntaa lautamuokkauksella.

– Tulokset olivat meidät hankkeeseen mukaan innostaneen **Essi Tahvolan** mukaan lupaavat, mutta pitää vielä istua ilta kustannuslaskelmien kanssa, että tietää, miten kannattaa jatkaa.

Juuri nyt parin pohdinnassa on, miten tilan pienimuotoista ohranviljelyä kannattaisi kehittää. 170 hehtaarin viljelyalasta ohraa on 40 hehtaarilla. Omia siiloja ja ketjua viljalle ei vielä ole, joten tähän mennessä se on myyty pois ja ostettu kuivattuna yhteistyötilalta.

– Vasikoiden lisäruokintaa meillä ei ole ollut, mutta nyt aiotaan kokeilla ”maistelu-rehua”, Tiina kaavaillee.

– Nurmen perustamisesta puitavaan viljaan meillä ei juurikaan ole aiempaa kokemusta. Mielenkiintoista nähdä, miten viime syksyn puinti on vaikuttanut nurmien talvehtimiseen, Henri puntaroi. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Oman tilan toimintaa kannattaa kehittää myös osallistumalla maksuttomiin pilottihankkeisiin. On hienoa, että Atrialla niitä on tarjolla. Pilottitilana saa mahdollisuuden kysellä, verkostoitua ja olla yhteydessä hankkeen asiantuntijaan oman tilan asioissa.

2 Erityisesti loppukasvatuksessa laadukas nurmi ja nurmirehun säilönnällinen laatu on ratkaisevan tärkeää. Muista, että rehunäyte kertoo enemmän kuin paljas silmä.

3 Valtakunnallisten ministeriön rahoittamien hankkeiden (kuten Itua ja vastetta -hankkeen) kautta pääset vaikuttamaan itseäsi ja muita tuottajia koskevaan päätöksentekoon, sillä hankkeissa kerättyjä tietoja käytetään päätöksenteon pohjana.

”Nurmentuotanto on viritetty huippuunsa ja kehitystä on tapahtunut oikeaan suuntaan.”

”Viljelyn suunnitelmallisuus ratkaisee”

Rannan tilalla viljelytoimintaan haetaan kasvua ja kehitystä lannoitusta säätämällä ja vaihtoehtoisia kasveja hakemalla. Kun päivätyö kysyy kokeilunhalua, sama uteliaisuus pätee luonnollisesti myös peltoviljelyyn.

Niko ja **Johanna Ranta** viljelevät Kauhajoen Ikkeläjärvellä sijaitsevaa Rannan tilaa yhdeksännessä polvessa. Viljelyalaa on 175 hehtaaria vuokramaat mukaan lukien, ja viljely tuo pääosan tilan tuloista. Viime kauden satotaso oli Nikon sanoin ”ihan ok”.

– Kehitys olisi kyllä positiivisempaa, jos vielä joskus saataisiin sään puolesta normaali vuosi, Niko naurahtaa.

Nikon päivät kuluvat tilan ulkopuolella muun muassa maa- ja metsätaloustekniikan tuotekehityksessä, mutta kevään ja syksyn peltotyöt hoituvat kahteen pekkaan isän kanssa.

– Tällä kertaa on suunnitelmissa viljellä iso ala hernetä A-Rehun viljelysopimuksella, paljon ohraa, josta osa menee rehuksi eläintiloille ja osa maltaaksi, jonkin verran kevätehennä ja syksyllä ehkä ruista. Tilalla haetaan Nikon mukaan jatkuvasti vaihtoehtoisia kasveja.

– Perusviljan tuottaminen on jo viety meillä niin pitkälle kuin pystyy. Jos haluaa lisää tuloa, pitää miettiä, millä kasveilla. Herne otettiin viljelyyn uutena kasvina pari vuotta sitten, kun rypsistä jättäytyttiin möhöjuuren takia.

Viljakaupan kautta Niko on tutustunut A-Rehun hankintapäällikkö **Taneli Marttilaan**, joka toissa vuonna pyysi tilaa Valkuaista pellostä -hankkeen pilottitilaksi. Kesinä 2021 ja 2022 Rannan tilalla onkin testattu viljan valkuaistason nostamista rikkilannoituksella kahdelle eri ohralajikkeelle.

– Erot eri rikkilisämäärien välillä ovat sen verran pienet, ettei puimurin päältä voinut havaita varmasti, mikä lohko tuotti parhaan sadonlisän, mutta hankkeesta saadaan vielä tarkempi sadonmääritys. Olen aiemmin käyttänyt rikkipitoisia täydennyslannoitteita mallasohralle ja vehnälle, ja kokemukset ovat olleet positiivisia.

VALKUAISTA JA VALKOAPILAA

Nikosta on ollut kiinnostavaa päästä seuraamaan koeruutujärjestelyjä omalla tilalla; aiemmin hän on tehnyt vähän pienempää kokeilua kasvinsuojeluaine- ja laitevalmistajien kanssa. Myös hankkeen palaverista on tarttunut aina jotain mukaan.

– Mielenkiintoisinta oli kuulla toisella pilottitilalla testatusta lietteen rikkihapotuksesta, jolla näyttäisi olevan vastaava vaikutus kuin keinolannoitteella. Se kiinnostaa. Lisäksi hankkeen kerääjäkasvitutkimukset vahvistivat, että kerääjäkasvien käyttö viljelyssä on hyvä tapa. Meillä on ollut valkopaalia jo viitenä vuotena.

Niko pitää pilottitoimintaan mukaan lähtemistä myös viljelyn tulevaisuuden kannalta tärkeänä asiana.

– Uskon, että kohtuullisen helpon viljelyn aika on ohi. Haasteita on niin lannoituksen kuin kasvinsuojelun suhteen, joten viljelyn suunnitelmallisuus ratkaisee. Jos valkuaistason nostolla saadaan lisäarvoa karjatilalle, pystyisikö sitä jopa itse hyödyntämään niin, että saisi viljasta parempaa hintaa. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Hankkeiden kautta pääsee verkostoitumaan ja kuulemaan muiden tilojen asioista. Voi kysyä neuvoa ja keskustella porukassa, jossa kaikki ovat kiinnostuneita viljelyasioista.

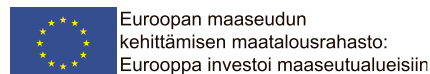
2 Kierrätyslannoitteet ja vaihtoehtoisien lannoitemuotojen hyödyntäminen ovat tulevaisuudessa isossa roolissa. Hankkeissa tehtyjä havaintoja pystyy hyödyntämään oman lannoituksen suunnittelussa.

3 Jos olet jo kehittänyt tilan viljantuotannon huippuunsa ja haluat lisää tuloa, kannattaa miettiä tarkkaan, mitä kasveja viljelet, ja kokeilla joka kausi uusia parempia lajikkeita.

”Perusviljan tuottaminen on jo viety niin pitkälle kuin pystyy.”

TEKSTI: Katariina Manni, tutkija, Luonnonvarakeskus; Arto Huuskonen, tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus

Kevättruisvehnä nautojen kokoviljasäilörehuna

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Rajut viljan hinnan nousut ovat aiheuttaneet painetta viljan käytön vähentämiseen nautojen ruokinnassa. Tällöin karkearehun tarve ruokinnassa lisääntyy, mikä saattaa johtaa pulaan säilörehusta, ellei karkearehun tuotanto ole riittävää. Kokoviljasäilörehulla on tässä tilanteessa merkittäviä etuja.

Mikäli säilörehumäärän lisääminen tapahtuu nurmen perustamisen kautta, se vaatii aikaa. Nopea keino lisätä säilörehun tuotantoa on viljellä yksivuotisia viljakasveja, jotka korjataan kokoviljasäilörehuksi kylvövuonna. Korjuu tapahtuu kertakorjuuna, ja siihen sopii nurmen korjuukalusto. Parhaimmillaan hehtaarikohtainen kuiva-ainesato voi olla jopa yli 10 tonnia. Yksivuotisena kasvina kokoviljan viljelyalaa voidaan hyödyntää nurmien uusimisessa ja lannanlevitykseen. Lisäksi sadon kertakorjuu voi tuoda kustannussäästöjä rehuntuotantoon.

KEVÄTRUISVEHNÄLLÄ HYVÄ SADONTUOTTOKYKY

Kevättruisvehnä on hyvä kokovilja-säilörehun raaka-aine erityisesti sen hyvän sadontuottokyvyn vuoksi. Luken koetoiminta-asetella Ruukissa tehdysä kenttäkokeessa kevätruisvehnällä saatiin korkeimpia kuiva-ainesatoja verrattaessa sitä ohraan ja vehnään. Tosin satoerot varsinkin ohraan verrattuna olivat melko pieniä. Kevättruisvehnälajikkeista Nagano ja Somtri osoittautuivat erityisen satoisiksi. Naganon hehtaarikohtaiset kuiva-ainesatot vuosina 2017 ja 2018 olivat hieman alle 9,5 tonnia ja Somtrin vuonna 2018 hieman yli 10,5 tonnia.

Kenttäkokeessa käytetty perustyyppi-lannoitus oli 90 kiloa typpeä hehtaarille. Lakoontumisen estämiseksi tutkittiin NPK-lannoituksen ja kylvösiemenen määrän vähentämistä 30 prosentilla. Tällä oli melko vähän vaikutusta kuiva-ainesatoon, lajikkeesta riippuen sato pieneni 10–15 prosenttia. Koostumukseen tai rehuarvoihin sillä ei juurikaan ollut vaikutusta.

KOKOVILJA SOPII NURMEN SUOJAKASVIKSI

Monivuotisia nurmia uudistettaessa karkearehusato saadaan jo nurmen perustamisvuonna, mikäli suojavilja korjataan kokoviljasäilörehuksi. Luken koetoimin-

ta-asetella Ruukissa vuosina 2017–2018 tehdyssä kenttäkokeessa kokoviljasäilörehu osoittautuikin hyväksi nurmen suojakasviksi. Ensimmäisen vuoden nurmisadot ja kasvustojen tiheydet olivat hyvät. Nurmen hehtaarikohtainen kokonaiskuiva-ainesato oli keskimäärin 7,8 tonnia. Suojaviljan lajilla (kevätruisvehnä, ohra tai vehnä) tai lajikkeella ei ollut vaikutusta nurmisatoon.

Korjattaessa nurmen suojavilja kokoviljana etuna on, että kasvusto korjataan puitavaa viljaa aiemmin, mikä edistää nurmikasvien kehittymistä loppukesän aikana. Lisäksi aikainen korjuuajankoh- ta pienentää korjuusäähän ja viljakasvuston lakoontumiseen liittyviä riskejä.

KEVÄTRUISVEHNÄKIN KASVATTAA SONNEJA

Luken koetoiminta-asetella Ruukissa vuonna 2018 liharotuisilla nautoilla tehdyssä ruokintakokeessa verrattiin kokoviljasta tehtyjä kevätruisvehnä- ja ohrasäilörehuja timoteista tehtyyn nurmisäilörehuun. Kokoviljoja käytettiin joko yksinomaaisina karkearehuina tai seoksena timotein kanssa. Kaikilla

RUOKINTAKOKEESSA OLEVIA sonneja ruokalevolla. Kuva: Luke/Outi Ukkola.

RUOKINTAKOKEESSA OLEVA charolaissonni ruokintakupilla, joka mittaa eläinkohtaisesti syödyn rehun määrän. Kuva: Luke/Outi Ukkola

ruokinnoilla säilörehun osuus seoksessa oli 60 prosenttia kuiva-aineesta. Loppu oli viljaväkirehua.

”Matala raakavalkuaispitoisuus ei heikentänyt sonnien tuotantotuloksia.”

Nurmisäilörehuun verrattuna kokoviljojen sulavuus oli huonompi. Sonnit kuitenkin kompensoivat huonompaa sulavuutta syöntiä lisäämällä. Kokoviljasäilörehujen raakavalkuais- ja kuitupitoisuudet olivat selvästi matalammat kuin nurmisäilörehulla, mikä on tyyppillistä kokoviljoille. Matala raakavalkuainen voidaan kuitenkin nähdä ruokinnassa etuna, sillä se laskee rehuannoksen tyyppipitoisuutta, mikä puolestaan parantaa typen hyväksikäyttöä. Tämä taas pienentää ruokinnan aiheuttamaa ympäristökuormitusta. Tulosten perusteella matala raakavalkuaispitoisuus ei heikentänyt sonnien tuotantotuloksia.

Kevättruisvehnä näyttäisi soveltuvan kohtuullisen hyvin sonnien ruokintaan, varsinkin seoksena nurmisäilörehun kanssa. Kevättruisvehnän ollessa ainoa karkearehu sonnien kasvu oli kuitenkin matalampi kuin muissa ruokintaryhmissä. Yhtenä syynä saattoi olla, että se korjattiin todennäköisesti hieman liian varhaisella kasvuasteella. Tämä heikensi sen ruokinnallista arvoa ja siten myös tuotantovaikutuksia varsinkin ainoana karkearehuna käytettäessä. Sonni- teurastuloksiin ruokinnat eivät vaikuttaneet merkittävästi.

Vaikka kokoviljasäilörehun tuotantovaikutukset sonnien ruokinnassa olivat melko hyvät, kokoviljan käyttöön liittyvät edut eivät tule niinkään ruokinnan vaan peltoviljelyn kautta. Peltoviljelyssä saadut hyödyt eivät kuitenkaan riitä, vaan rehun on sovel- luttava myös ruokintaan. ■

Artikkeli perustuu Rehuvara- ja Rehvi-hankkeissa tehtyihin kokeisiin. Hankkeita on rahoitettu Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

TEKSTI: Katariina Manni, tutkija, Luonnonvarakeskus; Arto Huuskonen, tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus

HÄRKÄPAPU-
KEVÄTRUISVEHNÄSEOS
LUKEN Ruukin
kenttäkokeessa. Kuva:
Luke/Katariina Manni.

Palkoviljoista vaihtoehtoja säilörehun tuotantoon

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Kiinnostus palkokasvien viljelyä kohtaan on lisääntynyt. Taustalla on erityisesti viimeaikaiset typpilannoitteiden rajut hinnannousut ja epävarma saatavuus.

Palkokasvien viljelyä puoltaa niiden typpiomavaraisuus, joka perustuu niiden kykyyn sitoa ilmakehän typpeä. Lisäksi ne jättävät typpeä maahan, mikä pienentää seuraavan vuoden satokasvin typpilannoitustarvetta. Viljelemällä palkokasveja riippuvuus kemiallisesti tuotetusta lannoitetyypistä vähenee ja lannoitekustannus pienenee. Samalla rehuntuotannon riippuvuus tilan ulkopuolisista tuotantopanoksista vähenee. Lisähyötyinä palkokasvit monipuolistavat viljelykiertoa ja rehuntuotantoa sekä kukkivina kasveina hyödyttävät pölyttäjiä. Palkoviljat ovat yksi varteenotettava vaihtoehto lihanautojen ruokinnassa, vaikka niiden hyödyt realisoituvat ennen kaikkea peltoviljelyn kautta.

PALKOVILJALAJIT JA -LAJIKKEET VERTAILUSSA

Rehuntuotannossa palkoviljoja voidaan viljellä joko puhtaina kasvustoina tai seoksina esimerkiksi viljojen kanssa. Korjattaessa palkovilja säilörehuksi se mahdollistaa myöhäisempien, runsaasti vihermassaa tuottavien lajikkeiden viljelyn.

Luken koetoiminta-asemalla Ruukissa Rehuvara-hankkeessa tehdyssä kenttäkokeessa verrattiin kokoviljasäilörehuksi korjattavien eri palkoviljalajien ja -lajikkeiden satoja ja ruokinnallista laatua viljan kanssa seoskasvustona viljeltynä. Kokeessa oli kaksi hernelajiketta (Arvika, Lacross) ja kolme härkäpapulajiketta (Fuego, Sampo, Tiffany) sekä yksi valkolupiinilajike (Energy), rehuvirnalajike (Ebena) ja ruisvirnalajike (Villana). Viljana oli Somtri-kevätruisvehnä. Kylvösiemenmäärät olivat tyypillisiä seoksissa käytettyjä määriä.

”Palkoviljat lisäsivät kasvustojen raakavalkuaispitoisuutta puhtaaseen kevätruisvehnään verrattuna.”

Vuonna 2021 kevätruisvehnän ja palkoviljaa sisältävien seosten hehtaarikohdaiset kuiva-ainesadot vaihtelivat välillä 5,5–8,3 tonnia. Suurimmat kuiva-ainesadot saatiin puhtaalla kevätruisvehnällä

sekä seoksilla, joissa oli joko härkäpapua, hennettä tai rehuvirnaa. Heikoimmat sadot olivat ruisvirnaa tai valkolupiinia sisältäneissä seoksissa. Erityisesti valkolupiini menestyi huonosti viljaseoksessa.

Palkoviljaseosten sulavuudet olivat melko tyypillisiä kokoviljojen sulavuuksia. Sulavuus vaihteli välillä 559–641 g/kg ka lajista ja lajikkeesta riippuen. Sulavuuksia saattoi hieman heikentää se, että kasvustot korjattiin kevätruisvehnän tuleentumisen perusteella, jolloin palkoviljat olivat osin jo melko tuleentuneita. Valkuaispitoisina kasveina palkoviljat lisäsivät kasvustojen raakavalkuaispitoisuutta puhtaaseen kevätruisvehnään verrattuna. Ainoa poikkeus tästä oli valkolupiinin ja kevätruisvehnän seos, johtuen valkolupiinin vähäisestä määrästä kasvustossa. Korkein raakavalkuaispitoisuus 211 g/kg ka oli Tiffany-härkäpapulajikkeella.

Nautojen ruokinnassa palkokasvitoimen säilörehu voi nostaa ruokinnan valkuaispitoisuuden tarpeettoman korkealle. Seurauksena typen hyväksikäyttö heikkenee. Tilannetta voi korjata käyttämällä palkokasvipitoisia säilörehuja seoksena kokoviljasta tai nurmiheinäkasvista tehdyn säilörehun kanssa. ■

TEKSTI: Jaakko Ilkka, hanketyöntekijä, Nautasuomi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maan vesitalous kuntoon taloudellisesti jankkuroimalla

Viljelyn kehitys hevosesta nykyaikaisiin koneisiin on tuonut paljon tehokkuutta ja tarkkuutta, mutta samalla se on luonut uusia haasteita. Painavien koneiden takia maaperä voi tiivistyä, minkä seurauksena maan kapillaari heikkenee tai pelto ei läpäise vettä.

Olosuhteiden vaihtelu vaikuttaa tiivistyneeseen maahan: kuivina kausina vesi ei pääse nousemaan maanpintaa kohti ja märkinä kausina vesi jää makaamaan pellon pinnalle. Tiivistymien syntymistä voidaan ehkäistä alentamalla rengaspaineita, viljelykierrolla tai oikein ajoituilla työvaiheilla. Tiivistymiä voidaan poistaa maanparannuskaivoilla tai jankkurilla. Tuottava nautatilan nurmi-hanke tutki Vimpelissä jankkuroinnin vaikutusta maan vesitalouteen, kasvien satoon sekä toimenpiteen kannattavuutta.

KOSTEUSMITTAUSTULOKSET KASVUMALLIN TAUSTALLA

Pilottikoe kesti kolme kasvukautta, joista jokainen oli keskimääräistä kuivempi. Kuivuus näkyi maan kosteustilanteessa, jota mitattiin maaperän kosteusantureilla. Kokeessa syvätiivistyneestä pellostä osa jankkuroitiin ja osa jätettiin jankkuroimatta. Käsittelyjen välillä havaittiin selviä eroja kokeen kuivina jaksoina tai sateiden jälkeen. Kasvukaudella 2019 maan kosteustilanne oli parempi jankkuroidulla osalla peltoa. Kasvukausilla 2020 ja 2021 tilanne muuttui: jankkuroimattomassa osassa koelohkoa maan pintakerroksessa oli parempi kosteustilanne kuin jankkuroidussa. Maan

syvemmissä osissa tilanne oli päinvastainen. Tulokset viittaavat siihen, että kuivina kasvukausina maan kapillaari toimii jankkuroinnin ansiosta, minkä seurauksena syvemmissä kerroksissa oli riittävästi kosteutta kasvien tarpeisiin. Pintamaassa tilanne on kuitenkin päinvastainen, koska jankkurointi parantaa maan vedenläpäisevyyttä, mikä johtaa kuivina kausina liian nopeaan maan kuivumiseen.

Kosteusmittausaineistosta luotiin kasvumalli kevätruisvehnälle, rypsilille, nurmelle ja perunalle. Malli luotiin olettaen, että vesi on ainoa kasvua rajoittava tekijä. Tämän perusteella laskettiin satotasot käytettävissä olevan veden mukaisesti. Tulosten perusteella peruna tuotti jankkuroinnin seurauksena paremman sadon jokaisena koevuotena. Muiden kasvien kohdalla jankkurointi tuotti paremman sadon yhtä kasvukautta lukuun ottamatta. Kasvukausien välinen hajonta satotasoissa oli suuri jankkuroimattomassa tilanteessa, minkä seurauksena kasvukausien keskimääräinen satotaso oli selvästi parempi jankkuroidussa tilanteessa.

JANKKUROINNILLA KORKEAMPAA KATETTA

Taloudellisessa tarkastelussa selvitettiin, kattaako satotason nousu jankkuroin-

”Kasvukausien keskimääräinen satotaso oli selvästi parempi jankkuroidussa tilanteessa.”

nista aiheutuneet kustannukset, ja mikä on taloudellisesti järkevin tapa jankkurin omistamiseen. Kannattavimmaksi tavaksi osoittautui yhteiskoneen hankinta, koska jankkurin käyttöaste on tyypillisesti alhainen. Urakoinnin ja yksin omistetun jankkurin välillä ei ollut suurta eroa, koska jankkurin hankintahinta on matala. Joissakin tapauksissa jankkuroinnin tekemättä jättäminen saattoi olla kannattavampi vaihtoehto. Kun useampaa vuotta tarkastellaan kokonaisuutena, se osoittautui selkeästi viljelyyn lisäarvoa tuottavaksi toimenpiteeksi. Jankkuroinnin seurauksena viljelyn kate parani satokasvista riippuen keskimäärin noin 10–15 prosenttia. Tulosten perusteella jankkurointi parantaa tiivistyneiden maiden viljelyn kannattavuutta merkittävästi. ■

Oikeaa tutkimusta omille pelloille

Vaikka oma rehuvilja ei ole broileritilalle aivan välttämätöntä, tilan peltujen viljely ja maan kasvukunnosta huolehtiminen on Jaakko Kankaalle itsestään selvää. Nevalan tila on Carbon Action -pilottitila. Tutkimukseen osallistuminen on opettanut, että peltoviljelyn kehitys ei ole pikajuoksua.

Maan kasvukunnon säilyttäminen yli sukupolvien on pitkän aikajänteen asia. Sen tietää myös **Jaakko Kangas**, Lapualla sijaitsevan Nevalan tilan isäntä neljännessä polvessa. Tilan broilerikasvattamossa kasvaa 36 000 untuvikkoa, jotka tuottavat maan kasvukunnolle hyvää lannoitetta ja syövät omasta pellosta saatua vehnää. Ilmastonmuutos ja agronomiopintoihin liittyneet maatalous- ja ympäristötekniologian opinnot saivat Jaakon tuntemaan entistä vahvempaa tarvetta pitää maan kasvukunnosta huolta.

– Se on myös bisneksen kannalta oleellinen juttu. Maaperän multavuuden kehittämisessä ei kuitenkaan puhuta viiden vuoden vaan monen kymmenen vuoden asioista.

Opinnoista saatu teoreettinen tieto ja mahdollisuus oikean tutkimuksen saamiseen omille pelloille innosti Jaakon lähtemään vuonna 2019 mukaan myös Baltic Sea Action Groupin Carbon Action -hankkeeseen. Tilan koelohkon mittauspisteistä ja tehdyistä laskennois-

ta on jo neljän vuoden ajan saatu tietoa maaperän ominaisuuksista. Multavuutta on hankeaikana pyritty parantamaan käyttämällä italianraiheinää kerääjäkasvina ohran ja kauran alla.

– Kunnon tuloksia alkaa vasta tulla, kun hanke aika loppuu, mutta mittareita on tullut seurattua netistä: käyn pelloilla katsomassa, miltä maaperä näyttää esimerkiksi silloin, kun kosteutta on mittareiden mukaan sopivasti. Nyt vasta alkaa ymmärtää, miten monimutkaisista jutuista on kyse ja mikä vaikuttaa mihinkin. Se saa kyseenalaistamaan vanhat tottumukset, Jaakko pohtii.

Hankkeen innoittamana tilalla on kokeiltu kerääjäkasveja myös koelohkon ulkopuolella. Maan muokkaustakin on kevennetty hankkeen myötä. Täyskään-
nöstä ei ole tehty missään.

– Raiheinän kohdalla on pitänyt miettiä rikkakasviriskiä, joten en ole laittanut sitä vehnälle, mutta valkoopilaa olen kokeillut kerääjäkasvina rypsin ja syysvehnän alla jo kolme vuotta. Oma tuntuma on, että maan rakenne on vähän parantunut.

Tällä kaudella Jaakko aikoo viljellä vehnän lisäksi ohraa, kauraa ja hernetta. Herne myydään A-Rehulle viljelysopimuksella ja viljoistakin on alustavasti sovittu A-Rehun kanssa. Puinneissa ja kylvössä apuna on Jaakon isä, mutta Jaakon alle kouluikäisistä lapsistakin löytyy jo ainakin yksi innokas ”konemies”. ■

NEVALAN TILA

OMISTAJAT: Jaakko ja Anna Kangas

TUOTANTOSUUNTA:
Broilerituotanto alkanut vuonna 1990, sukupolvenvaihdos vuonna 2015

PELTOALA: noin 90 hehtaaria

TÄRKEIN OPPI: ”Mittaamista tarvitaan lisää ja se pitää tehdä kunnolla, ettei jää markkinamiesten lupausten armoille.”

Ruisvehnää broilereille?

Ruisvehnä oli alkujaan nimensä mukaisesti vehnän ja rukiin risteytys. Sillä haettiin vehnän ruokinnallisia ominaisuuksia sekä rukiin kuivuuden ja tautien kestävyyttä. Nyt kokeilemme sitä teollisessa broilerirehussa.

Ruisvehnä on aikaisemmin ollut varsin sopimatonta yksimahaisille, koska se on ollut enemmän rukiin kuin vehnän kaltainen. Jalostuksen avulla nykyiset lajikkeet kuitenkin muistuttavat niin ulkonäön kuin ravitsemuksellisten arvojen suhteen enemmän vehnää kuin ruista, joten kiinnostus sen käyttöön eläinten ruokinnassa on kasvanut.

Olemme kokeilleet ruisvehnää broilerin tehdasrehussa, ja kaksi ensimmäistä koeparvea on jo valmistunut. Ruisvehnällä korvattiin kokeessa lähinnä vehnää. Tulokset olivat hyvät – mitään eroja ei huomattu kasvuissa, rehunmuuntosuhteessa tai pehkun laadussa.

Ruisvehnä on selvästi satoisampi kuin vehnä, ja sen talvenkestävyys on syysvehnää parempi. Valkuaispitoisuus on kuitenkin matalampi kuin kevätvehnällä. Satoisuuden ja talvenkestävyyden takia uusimmat ruisvehnälajikkeet saattaisivat silti olla erittäin mielenkiintoinen lisä viljavaliokomaan.

VAIHTOEHTO SYÖTETTÄVÄKSI KOKOJYVÄVILJAKSI

Ruisvehnä voisi olla yksi vaihtoehto tilalla syötettäväksi kokojyväviljäksi niin sanotulla täysrehuruokinnalla, jolloin kokojyvän määrä jää pienemmäksi. Samoin kaura sopii täysrehuruokintaan. Sen sijaan niin sanotulla viljaruokin-

nalla, jossa kokojyväviljan määrä on suurempi, käytetään edelleen vehnää. Tutkimukset kuitenkin jatkuvat.

Broilerivehnäksi kannattaa valita satoisa ja viljelyvarma lajike, jolla on korkea hehtolitrapaino. Lajikkeen valkuaispitoisuuteen ei kannata satsata, mikäli se on satotasosta tai viljelyvarmuudesta pois.

”Uusimmat ruisvehnälajikkeet saattaisivat olla erittäin mielenkiintoinen lisä viljavaliokomaan.”

Valkuaispitoisuuden noustessa varsinakin vehnän aminohappokoostumus muuttuu epäedullisempaan suuntaan. Kanalle tärkeiden aminohappojen, kuten lysiniin ja metioniinin määrät eivät nouse samassa suhteessa. Tämän takia kana ei pysty hyödyntämään korkeampaa valkuaispitoisuutta täysimääräisesti. Päin vastoin, tilalla syötettävän vehnän liian korkeaa valkuaispitoisuus voi häiritä tarkkelyksen sulatusta ja heikentää rehun hyväksikäyttöä. Lisäksi ylimääräinen valkuainen pitää poistaa elimistöstä, mikä vaatii energiaa. Pehkun laatu voi kärsiä ja ilman ammoniakkipitoisuus nousta. Yli 15 prosentin valkuaispitoisuuksiin ei kannata broilerivehnän osalta pyrkiä. ■

Laatu ja hyvinvointi alkavat ehjästä hännästä

Ehjä häntä on sian hyvinvoinnin ”kuumemittari”. Eikä kuume häviä, vaikka mittarin rikkoisikin. Hännän typistäminen ei siis todellakaan ratkaise kaikkia sikatuotannon haasteita, vaikka oikopolulla aikaa ja rahaa näennäisesti säästysisikin.

Suomalaisen sikatuotannon merkittävimpiä vahvuuksia on jo kohta parinkymmenen vuoden ajan ollut porsaiden häntien typistyskielto. EU-lainsäädännön poikkeuksellisen vahva noudattaminen on kirittänyt meitä ratkomaan enimpää sikojemme tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla eläimen ja jopa tuotannon kannalta tarkasteltuna. Useimmiten nämä ratkaisut ovat myös kalliita, vaikka ovatkin siivittäneet tuotantoamme maailman parhaimpien eliittiin. Kaikki EU:n merkittävät sianlihan tuottajamaat ovatkin tässä mielessä nauttineet laittomasta ja epäterveestä typistettyjen porsaiden tuotantokustannusedusta, ja onpa unionissa maksettu tukeakin sikojen direktiivin mukaisesti eli typistämättömästä kasvattamisesta. Suomessa on nyt päädytty mittaamaan sian hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä tarkastelemalla lihasikojen ehjiä häntiä lihantarkastuksen yhteydessä. Meillä Atrian sikaketjussa on selvää, että laatu ja hyvinvointi alkavat porsaiden ehjistä hännistä. Kuluva vuoden alusta lähtien olemme tukeneet sikojen hyvinvointia maksamalla ehjähäntä-

sinä teurastetuille lihasioille hyvinvointitukea.

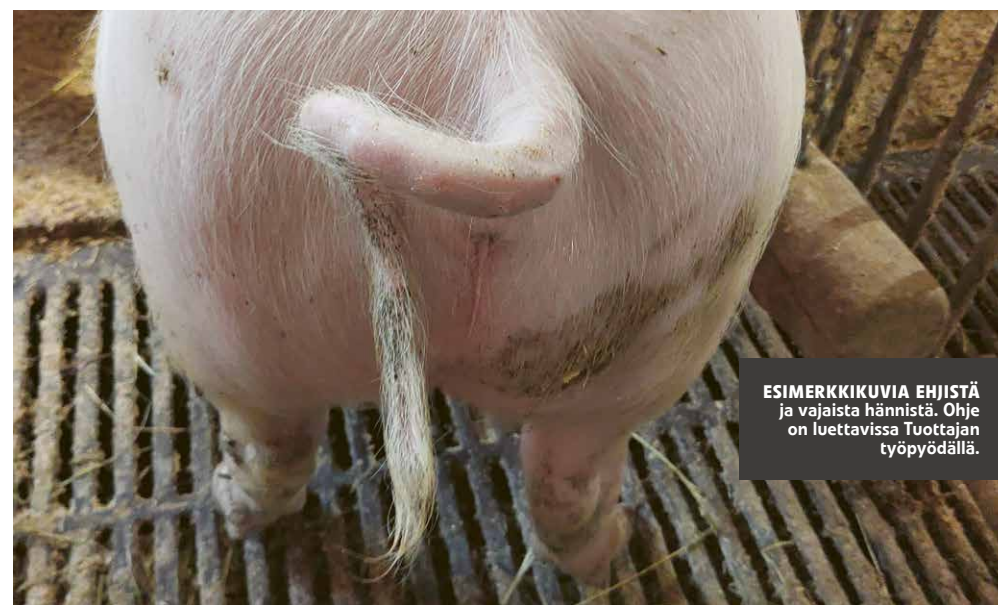
EHJÄHÄNTÄINEN SIKI, PAREMPI POTENTIAALI

Kaikki asiat, jotka osaltaan stressaavat tai rauhoittavat porsasta, vaikuttavat sen hännänpurenta-alttiuteen tai purtavuuteen. Pahnuekoko, porsaan kokema ahdistus, pahnueiden ja ryhmien sekoittelu, kasvatusala, olosuhteet, virikkeet, rehustus ja terveys vaikuttavat sen kokemaan stressiin. Nämä porsaan nuorena oppimat tai kärsimät asiat vaikuttavat väistämättä sen myöhempään elämään ja tekemisiin sekä henkisesti että fyysisesti. Ehjähäntäisen lihasian perusta on siis porsaassa, ja siksi on välttämätöntä, että porsaantuottaja ja välikasvattaja panostavat kaikkensa hännänpurennan ehkäisyyn. Ehjähäntäisellä porsaalla on parempi hyvinvointi ja tuotantopotentiaali kuin vajaahäntäisellä. Tästä syystä on tärkeää pitää huolta, ettei tätä potentiaalia hukata väli- eikä lihasikavaiheessa.

Syksyn 2022 aikana tuli tietoon, että Suomeen valmistellaan lihasikojen hyvinvointikorvauksen maksamista

teurasruhoissa todetun hännänpurennan perusteella. Samaan aikaan tarkastelimme aiempaa tarkemmin ketjumme lihasikahylkäysten kustannusvaikutuksia. Viimeisen vuoden aikana teuraslinjassa on todettu hännänpurentaa noin 2,3 prosentissa lihasioista. Häntäpurrun lihasian keskimääräinen hylkäyskustannus on yli 20 euroa lihasikaa kohden. Nämä löydökset todetaan lihasioista, eikä lieviä ja/tai aiemmin sian elämässä tapahtunutta hännänpurentaa rekisteröidä. Tiedämme myös, että lievästi purtuja porsaita on merkittävästi enemmän, kuin mitä teuraslinjassa rekisteröidään, ja että näillä on selkeä yhteys toisiinsa. Vuoden 2023 alusta lähtien olemme vähentäneet vajaahäntäisen porsaan hinnasta yhden euron. Vähennys on suhteutettu hännänpurennan esiintyvyyteen välityksessä ja siitä aiheutuviin kustannuksiin lihasikasvatuksessa. ■

Ehjähäntäisinä teurastetuille lihasioille aletaan 1.1.2023 lähtien maksamaan hyvinvointitukea.

ESIMERKKIKUVIA EHJISTÄ ja vajaista hännistä. Ohje on luettavissa Tuottajan työpöydällä.

EHJÄ VAI VAJAA HÄNTÄ – OHJEISTUKSET

- Laadimme tuoreimman tutkimustiedon pohjalta kuvitetut ehjän ja vajaan hännän määritelmät. Vajaahäntäisten porsaiden laskeminen, merkitseminen, ilmoittaminen ja kuormaaminen ohjeistettiin.
- Ohjeet koeponnistettiin jalkautumalla porsastuotantosikalaan ja lastauksiin. Tämän jälkeen pidimme koulutustilaisuuksia tuottajille sekä kuljettajille. Tuottajan ohjeistukset ovat Tuottajan työpöydällä luettavissa.
- Ehjähäntäkonsultti Antti Hapola jalkautui joulukuussa porsasautojen mukaan. Näin varmistamme, että porsaantuottajat, kuljettajat ja porsaiden ostajat toimivat ohjeistuksen mukaisesti. Antti jatkaa nyt alkuvuonna vielä hetken porsaskuormien mukana tämän asian tiimoilta.
- Tällä hetkellä näyttää siltä, että vajaahäntäisiä porsaita on reilut parikymmentä prosenttia kaikista välitysporsaista. Ketjun eri toimijat ovat suhtautuneet asiaan kohtuullisen hyvin, mutta on toki kritiikkiäkin tullut.
- Nyt meillä on keino hallita ja mitata porsaan laatua tältä osin, ja aika toivottavasti näyttää, että asiat menevät oikeaan suuntaan.

LIHASIKOJEN HYVINVOINTIKORVAUKSEN HAKEMINEN

- Lihasikojen ehjähäntätuki on 59 euroa/ey, ja sitä tarkastellaan puolivuosisijakoittain. Täyden lihasikakierroksen esimerkilaskelman mukaan tämän pitäisi olla noin 5,5 euroa/lihasika.
- Tukea haetaan vuosittain, eikä sitä makseta ennakoon. Tukien eläinmääräilmoituksen on 1.2.2024 mennessä liitettävä mukaan vuoden 2023 puolivuosisuoritteiden teuraseräreportit hännänpurentatietoihin.
- Tila on oikeutettu tuen maksuun niiltä puolivuotisjaksoilta, joissa teurastamon ehjiä häntien määrä on yli 95 % (hännänpurttu korkeintaan 4,99 %). Lihantarkastus tehdään Ruokaviraston toimesta ja ohjeistamana tasaveroisesti kaikissa teurastamoissa.
- Sikayrittäjien tukikoulutustilaisuuden tallenne on katseltavissa osoitteessa: www.sikayrittajat.fi

Kehitysryhmä vahvistaa ymmärrystä puolin ja toisin

Epävirallisesti jo vuodesta 2013 lähtien toiminut Atria Sika -kehitysryhmä virallistettiin 2020 alussa. Samalla toiminnan sisältö määriteltiin otsikon kaltaiseksi. Ryhmän toiminnassa mukana oleville tuottajille pyritään tarjoamaan informaatiota markkinoista, toimintaympäristöstä ja Atrian eri liiketoiminnoista.

Käytännössä kehitysryhmän jäsenten roolina on sparrata Atria Sika -tiimiä ketjun kehittämiseen liittyvissä asioissa ennen kuin asioita viedään päätettäväksi A-Tuottajien hallitukseen tai johdolle. Kehitysryhmä koostuu tällä hetkellä seitsemästä tuottajajäsenestä, A-Tuottajien hallituksen nimeämästä tuottajajäsenestä sekä Atria Sika -tiimin operatiivisesta toiminnasta vastaavista henkilöistä mukaan lukien A-Tuottajien toimitusjohtajan. Toiminta perustuu kerran vuosineljänneksessä pidettäviin kokouksiin ja tarvittaessa pidettäviin ylimääräisiin etäkokouksiin.

Vaikka kehitysryhmä ei ole päätösvaltainen elin, on siitä vuosien mittaan muodostunut erittäin tärkeä työryhmä ketjun kehittämisen kannalta. Ennen kaikkea ryhmä on lisännyt ymmärrystä sikaketjun toiminnasta puolin ja toisin sekä päätösten taustoista ja seurauksista.

KEHITYSRYHMÄN KANNATTAVUUSSEURANTA

Kehitysryhmä rakensi yhdessä operatiivisen johdon kanssa vuosien 2020 ja 2021

aikana sikaketjun kannattavuusseurannan molempien tuotantosuuntien osalta. Molemmissa aineisto kannattavuusseurantoihin kootaan sellaisten osakeyhtiömuotoisten sikatilojen tilinpäätösraportteista, joilla ei ole omassa toiminnassaan mukana lainkaan peltoa. Tilat ovat puhtaita sikatiloja ja toimivat aina markkinahintaisten raaka-aineiden varassa. Kokoluokaltaan tilat ovat keskimääräistä isompia, eli valtaosa sikalatyöstä tehdään palkkatyövoiman avulla.

Tilinpäätösaineistoista muodostetaan kannattavuusseurantaan keskimääräiset eläinten kautta saatavat tuet, liiketoiminnan muut kulut, henkilöstökustannukset, ulkopuoliset menot ja muut ostot (pl. rehut ja eläimet) tuotettua yksikköä kohden. Näiden tulojen ja menojen osalta päivitys laskelmapohjaan tehdään kerran vuodessa.

Tuottajahintojen, toteutuneiden teuraspainojen ja porsaiden painojen sekä rehukustannusten osalta seurannoissa käytetään aina Atrian keskiarvohintoja sekä A-Rehun rehujen hintoja mukaan lukien viljan ostohinnat Koskenkorvan tehtaan porttihintojen mukaan. Seuran-

ta näiden osalta päivitetään kuukausittain. Kannattavuuden seuranta on laadittu kvartaalitasolla, ja jokaisessa kokouksessa aineisto käydään läpi.

Toivottavaa olisi, että saisimme mukaan seurannan rakentamiseen entistä useamman osakeyhtiömuotoisten sikatilan tilinpäätöksen. Aineistot ovat täysin luottamuksellisia, eikä yksittäisten tilojen lukemia näytetä missään. Tämän osalta voit olla yhteydessä Jaakko Kohtalaan. ■

UUDEN 2023 ATRIA SIKÄ -KEHITYSRYHMÄN TUOTTAJAKOKOONPANO

Hannu Heikkilä (puheenjohtaja), **Juha Hakomäki**, **Jari Kaskinen**, **Christer Storfors**, **Henrik Pott**, **Antti Hyppönen** ja **Lotta Iso-Tuisku**. A-Tuottajien hallituksen edustajana kehitysryhmässä toimii **Mika Asunmaa**.

Buustia rehuhyötysuhteeseen

Atrialaisten lihasikojen päiväkasvu ja sikojen lihakkuus ovat parasta A-luokkaa ja huipputasoa maailmassa. Kiitos siitä kuuluu tuottajillemme, jotka ovat hyödyntäneet genetiikan tarjoaman kasvupotentiaalin mallikkaasti. Seuraavaksi buustia haetaan rehuhyötysuhteeseen.

Sikojen rehustuksella ja sen säätämisellä on roolinsa niin päiväkasvujen kuin lihakkuuden kehittämisessä. Ruokintaa on säädetty monin tavoin sikaloissa ja työpöytien äärellä. Rehuhyötysuhdetta (RHS) olemme mitanneet pitkään. Tilojen tuloksissa on vaihtelua, mutta keskiarvona rehuhyötysuhde ei ole kehittynyt juurikaan viimevuosien aikana. Atria Sika on hakenut ja hakee keinoja rehuhyötysuhteen parantamiseen, ja ruokintakokeidemme perusteella tiedämme jo, että sukupuolella, tulopainolla ja teuraspainolla sekä rehujen raaka-aineilla ja niiden suhteilla on merkitystä rehun hyväksikäytössä. Viimeisimpänä testattiin, miten sian energia-aineenvaihdunnan tehostaminen voisi vaikuttaa rehun hyväksikäyttöön.

Aiheeseen liittyen tehtiin kolme ruokintakoea vuosina 2021–2022. Ideaa testattiin vakioidulla koemallilla kolmena variaationa. Jokaisessa kokeessa porsaat olivat TN70*DD-kolmirotuporsaita. Porsaiden alkupaino mitattiin kokeen alkaessa, ja siat punnittiin myös ennen teuraaksi lähtöä. Päiväkasvu ja RHS laskettiin punnittujen painojen perusteella. Ruokinta oli tyypillinen Atria Sika-ketjun käyttämä soijaton OVR-ruokinta.

TULOKSET PUHUVAT PUOLESTAAN

Kokeiden tulokset olivat selvät, yksiselitteiset ja toistuvat. Merkittävin löydös oli koeruokinnan positiivinen vaikutus rehuhyötysuhteeseen. Koe- ja kontrolliryhmien välinen ero oli 0,17 ry/kg lisäkasvua. Tämä tarkoittaa noin 15 ry vähemmän rehua tuotettua sikaa kohti. Mikäli rehun hinta on 0,35 €/ry, on vaikutus 5,30 euroa yhden sian kohdalla. Koeruokinta oli kontrollia kalliimpi, mutta parempi rehuhyötysuhde kompensoi kalliimman rehun moninkertaisesti. Valtaosa hyödyistä saavutettiin jo lihasikojen alkukasvatusvaiheessa. Koeruokinnalla oli myös positiivinen vaikutus päiväkasvuun.

”Lisäpanostus rehuun tuo sijoituksen monikertaisena takaisin.”

Lisäämällä rehuun raaka-ainetta, joka parantaa sian energia-aineenvaihduntaa, voidaan siis saada aikaan parempi rehuhyötysuhde. Lisäpanostus rehuun tuo sijoituksen monikertaisena takaisin. Menetelmä löytyy A-Rehun OVR-Buusteri-ruokinnan takaa ja tuli uutena tuotteena helmikuun 2023 hinnastoon. ■

KOE- JA KONTROLLIRYHMÄN PÄIVÄKASVUT JA REHUHYÖTYSUHTEET

	Koeryhmä	Kontrolliryhmä
Päiväkasvu		
Päiväkasvu, g (koe 3)	1136	1110
Päiväkasvu, g (koe 2)	1129	1089
Päiväkasvu, g (koe 1)	1110	1091
Rehuhyötysuhde ry/kg lisäkasvua (suluissa MJ/kg)		
Rehuhyötysuhde (koe 3)	2,59 (24,9)	2,70 (25,9)
Rehuhyötysuhde (koe 2)	2,57 (24,7)	2,74 (26,3)
Rehuhyötysuhde (koe 1)	2,53 (24,3)	2,75 (26,4)

Katsaus lihasikatuloksiin 2022

Vuosi 2022 oli tuotantotulosten osalta hyvin tasainen. Pääpaino kehittämisessä on siirretty teurassian laatuun ja rehuhyötysuhteeseen. Monella tilalla punnitsemisesta on tullut jo arkipäivää, ja lisäksi sikojen terveyden kehittäminen tulee korostumaan tulevaisuudessa entisestään.

L ihasikojen tuotantotulokset jatkavat samalla tasolla, sillä päiväkasvut ovat vakiintuneet erinomaiselle tasolle jo useamman vuoden ajan. Sen sijaan rehuhyötysuhde ei ole kehittynyt toivotusti. Tällä hetkellä Atrialla onkin käynnissä rehuhyötysuhteen kehittämishanke Etelä-Pohjanmaan alueella, ja hankkeen tuloksia saadaan tarkasteltavaksi kevään aikana.

SIKOJEN TEURASLAATU
Vuoden 2022 aikana panostettiin paljon sikojen painonhallintaa. Tavoitteena

on, että 80 prosenttia sioista myydään hinnaston mukaiseen karkkipainoväliin. Parhaina kuukausina päästiin jo hyvin lähelle tavoitetta. Toki joulun ajan tuorekinkkujen tarve alensi onnistumisprosenttia. Nyt tehdyn karkkipainovälin muutokset mahdollistavat paremmin sikojen myynnin kaupalliseen optimipainoon. Parhaiten painoväleihin osuvat ne siat, jotka ovat punnittuja. Maaliskuussa julkaistaan uusi ruhonlaadun seurantaraportti, jonka avulla on helpompi seurata toteutuneita tilityshintoja eri painoväleissä. Lihasikojen lihaprosentti kehittyi hieman viime vuodesta ja oli 58,8. Muu-

ten sikojen teuraslaadussa on vielä kehitettävää. Sioista 55 prosentilla oli vähintään yksi lihantarkastusmerkintä, ja osapoistettavien sikojen osuus teuraslinjalla oli 11 prosenttia. Osapoistettavat siat ruuhkauttavat teuraslinjaa ja aiheuttavat koko ketjulle ylimääräisiä kustannuksia hylkäyskustannusten lisäksi. Hännänpurentaa löytyi 2,3 prosentilla sioista, ja näistä yli 40 prosentilla oli paiseita. Yleisellä tasolla teurassikojen hengitystieperäiset löydökset ovat lisääntyneet ja niveltulehdukset ovat kääntyneet laskuun. ■

LIHASIKOJEN KASVUSEURANNAN TULOKSET VUODELTA 2022		
	Paras 25 %	Keskiarvo
Kuolleisuus, %	3,19	3,57
Päiväkasvu, g/pv	1 109	1 046
Ruokintapäiviä	79,6	82,2
Kiertonopeus, viikkoa	13,06	13,63
Rehua lisäkasvikilo, ry/kg	2,66	2,71
Rehua/sika/päivä ry/pv	2,93	2,84

LIHASIKOJEN KASVUSEURANNAN TEURASTULOKSET VUODELTA 2022		
	Paras 25 %	Keskiarvo
Teuraspaino	90,7	89,5
Lihaprosentti	58,7	58,8
Osahylkäysä, % sioista	9,61	10,13

Ratkaisevat elämän ensiaskeleet

Porsaan elämän alkutaival vaikuttaa enemmän sen päiväkasvun potentiaalin ennustamiseen lihasikalassa kuin tulopaino lihasikalaan saapuessa. Tanskan sikakongressissa esitettiin laajan kenttätutkimuksen tuloksia vuodelta 2021.

S eges Erfaring 2108 -tutkimuksessa oli mukana seitsemän emakkosikalaa, joissa seurattiin useita tuhansia porsaita teuraaksi asti ja havainnoitiin tuotannon kymmentä eri muuttujaa. Porsasryhmät luokiteltiin tulopainon mukaan.

VIISI MUUTTUAJAA, JOTKA VAIKUTTAVAT ENITEN LIHASIKALAN PÄIVÄKASVUIHIN:

1. Imetysajan päiväkasvu nousi tärkeimmäksi muuttujaksi. Hyvä imetysajan päiväkasvu on monen tekijän summa. Isommat vieroitetut porsaat, joilla on hyvät kasvuedellytykset, vaikuttivat tutkimuksessa enemmän lihasikalan tuloksiin kuin välikasvatustuloksiin. Syy tähän oli kompensatoorinen lisäkasvu-potentiaali lihasikalavaiheessa.

2. Tulopaino lihasikalaan tullessa oli toiseksi tärkein muuttuja. Tämä on luonnollisesti tärkeä tekijä kasvatuksen liikkeellelähdölle ja kasvulle lihasikalassa sekä osaston optimaaliselle hyötykäytölle.

3. Vieroitusikä vaikuttaa vieroituksen onnistumiseen ja porsaan valmiuksiin

välikasvatusvaiheessa. Liian nuori porsas ei ole kypsä vieroitukseen. Porsituskarsinoiden kapasiteetin täytyy sen vuoksi olla riittävä emakkojen määrään nähden.

4. Vieroituspaino on riippuvainen pahnuekoosta, imetysajasta, emakon maidontuotannosta ja tuotanto-olosuhteista. Meillä on vapaaporsitustiloilla havaittu 1–2 kilogramman vieroituspainon nousu paremman maidontuotannon ansiosta.

5. Välikasvatusvaiheen hyvä päiväkasvu ei ole mahdollinen, jos porsaan syönti kasvatusajan alkupuoliskolla on ollut heikkoa. Välikasvatuksessa hyvät ruokintateknologiat ja olosuhteet sekä riittävästi vapaata karsinapinta-alaa, ruuhitilaa ja eläinpaikkoja porsasta kohden luovat pohjan hyvälle kasvulle.

KAKSI GENEETTISTÄ TAUSTAMUUTTUAJAA:

6. Pahnuekoko eli kuinka monta porsasta syntyy yhteensä, vaikuttaa porsaan syntymäpainoon ja painon tasaisuuteen.

7. Pahnunumero, eli porsimisten lukumäärä, vaikuttaa porsaiden tasakokoisuuteen syntyessä.

KOLME TAUSTAMUUTTUAJAA PORSITUSOSASTON HOITOTYÖSSÄ:

8. Ylimääräiset porsaiden siirrot alkutasauksen jälkeen. Turhat porsaiden siirrot heikensivät porsaiden lisäkasvua ja huononsivat porsaiden vastustuskykyä. Toisaalta jos porsasta ei siirretty, se saattoi kuolla.

9. Porsitusosastossa aloitetut porsaiden lääkitykset. Tutkimus osoitti, että 8 prosenttia porsaista lääkittiin porsitusosastoilla, ja nämä porsaat kuolivat usein kasvatuksen aikana. Pienen otannan vuoksi tutkimus ei tuottanut luotettavaa tietoa teuraaksi asti.

10. Syntymäpainon vaikutusta tuloksiin ei seurattu tutkimuksessa, ilmeisesti sen vähäisen merkityksen takia.

Yhteenvedona todettiin, että lihasikojen päiväkasvua pystyttiin parantamaan 137 grammaa päivässä hyödyntämällä tietoja porsaiden parannetusta päiväkasvusta porsitusosastolla ja 124 grammaa päivässä tiedoilla viidestä tärkeimmästä porsastuotannon muuttujasta. ■

Lähde: svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_erfa/2021/2108

		Emakkosikala								
Muuttujat 1–10	Yksikkö	A	B	C	D	F	G	H	Yht.	Tärkeys
Imetysajan päiväkasvu	g	1	3	2	1	1	2	2	12	1
Tulopaino	kg	3	4	1	5	5	1	1	20	2
Vieroitusikä	päivää	2	2	4	2	4	4	3	21	3
Vieroituspaino	kg	4	1	3	4	2	3	4	21	4
Välikasvatusvaiheen päiväkasvu	g	5	5	5	3	3	5	5	31	5
Pahnuekoko	Syntyneet yhteensä	6	7	6	8	6	6	7	46	6
Pahnunumero	Porsimisten määrä	7	6	7	6	7	8	6	47	7
Porsaiden siirrot porsitusosastossa	Alkutasauksen jälkeen	8	8	8	7	10	9	9	59	8
Porsaiden lääkitykset porsitusosastossa	Aloitettujen määrä	10	9	9	9	9	7	8	61	9
Syntymäpaino	kg	11	10	10	10	8	10	10	69	10

TUTKIMUKSESSA TARKASTELLUT kymmenen tuotannon muuttujaa (Lähde: svineproduktion.dk/publikationer/kilder/lu_erfa/2021/2108)

Vähennä metaania, säästä rahaa

Naudat ovat saaneet metaaniröyhtäisyydestään turhaan ilmaston pilaajan maineen. Metaanin käyttäytymiseenaudan pötsissä ja ilmakehässä perehtynyt professori Frank Mitloehner Davisin yliopistosta Kaliforniasta kertoi Maidon- ja lihantuotannon huippuseminaarissa Kalajoella, että hänen tutkimusryhmänsä laskelmien mukaan metaani ei ole niin paha kasvihuonekaasu kuin on annettu ymmärtää.

KOTIELÄINTIETEEN TOHTORI Mitloehner kertoi tammikuisessa Huippuseminaarissa kasvihuonekaasujen käyttäytymisestä ilmakehässä. 200 maidon- ja lihantuottajaa sai paljon uutta tietoa ja ennen kaikkea uskoa omaan tekemiseensä.

FRANK MITLOEHNER tuntee ilmakehän kuin omat taskunsa. Hän muistuttaa, että maaperästä, kasveista ja tuotantoeläimistä peräisin oleva biogeeninen hiili kiertää koko ajan, mutta fossiilinen hiili ei.

”**M**etaani lämmittää ilmakehää enemmän kuin hiilidioksidi, mutta se myös hajoo ilmakehässä varsin nopeasti. Tähänastisissa laskelmissa metaania on pidetty 28 kertaa hiilidioksidia pahempaa kasvihuonekaasuna. Metaani kuitenkin hajoo ilmakehässä 10–12 vuodessa hiilidioksidiksi ja vedeksi, joten oikea kerroin on 12, **Frank Mitloehner** sanoo. Kasvihuonekaasujen ilmakehää lämmittävää vaikutusta ilmaistaan yleisesti GWP100 -arvolla, joka kertoo, kuinka paljon kyseinen kasvihuonekaasu lämmittää ilmakehää sadan vuoden aikana hiilidioksidin verrattuna. Tämä laskentatapa on tällä hetkellä maailmalla yleisesti käytössä. Oxfordin yliopistossa on kehitetty uusi mittari GWP* (Global Warming Potential), joka huomioi myös kasvihuonekaasujen hajoamisen. Uudella mittarilla laskettuna metaanin ilmakehää lämmittävä vaikutus on huomattavasti aikaisempaa pienempi.

OSA LUONNON KIERTOKULKUA

Mitloehner muistuttaa, että kotieläintuotannosta ilmaan pääsevä hiilidioksidi on mukana luonnon kiertokulussa, eikä se jää ilmakehään.

– Maatalouden biogeeninen hiili on eri asia kuin fossiilinen hiili. Maaperästä ja eläimistä vapautuva hiilidioksidi palaa ilmakehästä yhteyttämisen raaka-aineeksi tuottamaan biomassaa. Nauta syö nurmen ja vapauttaa hiilidioksidia, jonka kasvit jälleen sitovat. Osa nurmen hiilestä kuitenkin muuntuu metaaniksi.

Metaani kiertää ilmakehässä samalla tavalla kuin hiilidioksidi, joskin hitaammin. Jos metaanipäästöt pysyvät samanlaisuina, vakiintuu metaanin määrä ilmakehässä tietylle tasolle, eikä se lisää ilmaston lämpenemistä. Jos metaanipäästöjä pystytään vähentämään, alkaa ilmakehä viiletä, koska metaanin määrä ilmakehässä vähenee sen hajoamisen seurauksena.

– Öljystä ja muista fossiilisista polttoaineista vapautuva hiilidioksidi

palaa luonnon kiertokulkuun vasta satojen miljoonien vuosien päästä, kun se muuttuu jälleen fossiiliseksi polttoaineeksi. Ihminen on viimeisen 70 vuoden aikana polttanut puolet fossiilisesta hiilivarastosta. Se hiili säilyi ilmakehässä lähes ikuisesti, Mitloehner muistuttaa.

REHUN KOOSTUMUKSESTA RATKAISUJA

Metaanin luonnollisesta kiertokulusta huolimatta kotieläintuotannon metaanipäästöjä on pyrittävä vähentämään, sillä metaanin karkaaminenaudan pötsistä heikentää rehunkäytön hyötysuhdetta ja tuotannon kannattavuutta.

– Noin kymmenesosa rehun energias- ta häviää metaanina taivaalle. Tämä on energian ja rahan tuhlausta. Metaania pitää pyrkiä hallitsemaan, jolloin siitä tulee ongelman sijaan ratkaisu, Mitloehner painottaa.

Metaanin muodostumista voi vähentää rehun koostumusta muuttamalla. Esimerkiksi kauran ja rasvaa sisältävän

rypsirehun syöttäminen lehmille vähentää metaanin muodostusta 5–15 prosenttia ruokinnan lähtötasosta riippuen. Suurempi vähennys voidaan saada tulevana vuosina aikaan rehun lisäaineilla. Hollantilainen biotekniikkayhtiö DSM on kehittänyt rehun lisäaineen nimeltä 3-NOP, ja Euroopan unioni on jo hyväksynyt myyntiluvan lypsylehmille 3-NOP:ia sisältävälle Bovaer-valmisteelle. Tutkimuksissa on havaittu, että kyseinen aine vähentää lypsylehmien metaanin eritystä 30 prosentilla ja lihakarjan metaanin eritystä 45 prosentilla. Myös Valio ja A-Rehu ovat jo yhdessä tutkineet 3-NOP:in vaikutuksia.

KEINOJA ON MONIA

Frank Mitloehnerin mukaan toinen vaikuttava tapa vähentää metaanipäästöjä on karjanjalostus.

– Toiset lehmät tuottavat luonnostaan vähemmän metaania kuin toiset. Jos ollaan hieman brutaaleja, niin erit-

täväthän toiset ihmisetkin enemmän kaasuja kuin toiset. Jalostajat ovat jo valinneet eläinlinjoja, joiden metaanin erityis on normaalia pienempää.

Myös lehmien elinikäistuotoksen paraneminen vähentää metaanipäästöjä. Kun kaikki edellä mainitut metaanin vähentämiskeinot otetaan käyttöön, on päästöt mahdollista vähentää puoleen tuotettua maitokiloa kohden seuraavan 15 vuoden aikana.

Professori Mitloehner kannustaa meitä kaikkia ruokaketjussa toimivia kertomaan muille, kuinka luonnon kiertokulku ruoantuotannossa toimii.

– Olemme olleet hieman huonoja viestijöitä. Olemme hyviä tuottamaan ruokaa, mutta huonoja kertomaan siitä kuluttajille ja päätöksentekijöille. Tässä me kaikki voimme parantaa. Kertomalla totuuden esimerkiksi metaanista saamme myös paremman hyväksyttävyyden kotieläintuotannolle, Mitloehner uskoo. ■

Lääkekirjanpidolla tärkeä rooli osana laatuketjua

Lääkejäämien vähäinen määrä on kilpailuvalttimme, josta kannattaa pitää kiinni. Se edellyttää täsmällistä kirjanpitoa ja lääkittyjen eläinten huolellista merkintää, jotta teurastamolle ei lähetetä lääkittyjä eläimiä ennen kuin varoajat ovat menneet umpeen.

Tarjoamiamme mahdollisuuksia Nasevan lääkekirjanpitoon kannattaa hyödyntää, sillä tarvittava ketjuinformaatio kulkee helpoiten sen kautta. Kun kirjaat kaikki lääkitykset Nasevaan, pystyt hyödyntämään raportteja ja vertailua muihin tiloihin. Lisäksi Nasevassa on runsaasti hyödyllistä tietoa, johon kannattaa tutustua.

VAROAJAT VOIVAT VAIHDELLA

Säännösten mukaan eläinlääkärin on tietyissä tapauksissa pidennettävä varoaikaa lääkkeen valmisteyhteenvedon mukaisista varoajoista. Varo-aika voi poiketa pakkauksen ohjeesta esimerkiksi käytetyn annoskoon takia. Kun kirjaat lääkitystietoja Nasevaan tai teurasilmoitukseen, noudata eläinlääkärin määräystä, vaikka se olisi pakkauksessa mainittua varoaikaa pidempi, ja huomaa, että lihan varo aika on usein selvästi maidon varoaikaa pidempi. Epäselvissä tilanteissa varmista asia hoitavalta eläinlääkäriltä.

Eläinlääkäreiden kirjauskäytännöt ja ohjelmistot vaihtelevat. Varmista siis omalta eläinlääkäriltäsi, että lääkitystiedot siirtyvät Nasevaan. Tilalle

luovutettujen lääkkeiden kirjanpito on puolestaan tuottajan vastuulla. LUOMU-eläinten osalta kannattaa kirjata eläinlääkärin määräämä tavanomainen varo aika, koska kirjausvaiheessa ei voi tietää, tullaanko eläin teurastamaan LUOMU-eläimenä. Varmista, että LUOMU-todistukselle kirjataan vain ne eläimet, joiden LUOMU-varo aika on kulunut umpeen, mukaan lukien nola-varoajallisten lääkkeiden 48 tunnin minimivaro aika.

TARKKUUS ON VALTTIA

Teuraita ilmoittaessa kannattaa varmistaa, että Nasevaan kirjatut lääkitykset ja varoajat on ilmoitettu oikein, jotta ketjuinformaatio vastaa Nasevan kirjauksia. Ostosopimuksille kirjaamattomien eläinten ketjuinformaatiotietoihin ja varoajan päättymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Eläinlääkärin määräämästä varoajasta täytyy pitää kiinni, ja eläimet voidaan hakea teuraaksi vasta sen päätyttyä. Naseva ilmoittaa varoajan päättymispäiväksi ensimmäisen mahdollisen hakupäivän. Jos olet kirjannut Nasevaan luovutettuja käyttämättömiä lääkkeitä, korjaa virheelliset kirjaukset viimeis-

tään, kun ilmoitat eläimiä teuraaksi. Uudistamme Tuottajan työpöydän ketjuinformaatiokaavaketta ja lisäämme siihen lisätietokentän helpottamaan tiedon kulkua tilalta teurastamolle.

Tarkastuseläinlääkärit valvovat ketjuinformaatiotietojen ja Nasevan yhdenmukaisuutta ja ruhojen mahdollisia merkkejä lääkityksistä. Pistosjäljet näkyvät arpina lihantarkastuksessa, ja niiden ulkonäön perusteella voidaan arvioida lääkityksen ajankohtaa, joten mahdolliset kirjausvirheet ja laiminlyönnit tulevat esille. Huolellisuus siis kannattaa.

Osa asiakkaistamme haluaisi hankkia läpi elämänsä lääkitsemättömien eläinten lihaa. Kehitämme järjestelmiä, jotta voisimme erottaa lääkitsemättömät teuraat lääkityksistä mahdollisimman tehokkaasti. Tämä edellyttää lääkitysten kirjaamista Nasevaan varsinkin, kun terveydenhuoltolomakkeen ”Sairaudet, hoidot ja kuolemat on kirjattu ja arvioitu” -kohtaan on merkitty ykkönen. Toivomme kaikkien tilojemme sitoutuvan kattavaan lääkekirjanpitoon, jotta voisimme hyödyntää lihalle saatavissa olevat lisäarvot tuottajiemme eduksi. ■

Pilottihanke: säästöjä laidunnuksella?

Carbo hiilineutraali nautaketju -hanketta pilotoitiin seitsemällä emolehmätilalla vuosina 2021–2022. Laidunpilotin tavoitteena oli havainnollistaa laidunnustapojen muutosten vaikutuksia laitumen kasvuun, lisärehun tarpeeseen sekä laiduntamisen kustannustehokkuuteen.

Vuoden 2021 tilakäynneillä karotoitettiin tilojen nykyiset laidunnuskäytännöt ja suunniteltiin yhdessä toimenpiteet, joita seuraavana vuonna toteutettaisiin laidunnuksen tehostamiseksi. Vuoden 2022 käynneillä tarkennettiin talven aikana tehtyjä suunnitelmia ja seurattiin laidunnuksen toteutumista. Kahdelle pilottitiloista laskettiin myös laidunrehun tuotantokustannukset molemmille vuosille. Tilojen kokemukset pilotoinista olivat erittäin positiivisia. Vaikka eläinten siirtoja tehtiin molemmilla tiloilla huomattavasti aiempaa enemmän ja tiheämmin, sitä ei koettu ylivoimaisen suurena työnä. Laidunlohkojen aitaamiseen panostettiin; aitaaminen ja esimerkiksi hyvät väliaitamateriaalit olivat yksi seikka, mihin tilat haluavat jatkossa panostaa.

KIERTOLAIDUNNUSTA SULKAVAN TILALLA

Kerkko Kervisen tilalla Sulkavalla muutettiin laidunnuskäytäntöjä siten, että syöttöaika lyhennettiin syöttölohkon koon säilyessä samana. Jo aiemmin käytössä ollut parkkilohko oli kesällä 2022 osa laidunkiertoa; aina kierroksen lopuksi pilottiryhmä kävi parkkilohkolla noin päivän ajan. Tämä johtui siitä, että laidun alaa oli vuonna 2022 vähemmän emovasikkaparia kohden johtuen melko suuresta uusittavien lohkojen osuudesta, joita ei alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen laidunnettu lainkaan.

Pilottiryhmällä ehdittiin toteuttaa kesän 2022 aikana yhteensä neljä syöttökierrosta. Laitumen satotaso kasvoi huikeasti Kervisen tilalla. Nurmen paremmat kasvuolosuhteet saattoivat vaikuttaa osin satotasoon, mutta heinäkuussa

koettiin myös yhtenäinen kolmen viikon sateeton jakso. Kerkko kokee, että vaikka eläinten siirtoja tehtiin tiiviimmin, laiduntaminen sujui silti rauhallisemmin. Siirrot olivat helppoja ja vasikat pysyivät aidoissa paremmin. Koska ylilaidunnusta ei tapahtunut, laitumen kasvu pysyi hyvin käynnissä ja laidunrehu oli todennäköisesti myös vasikoille paremmin maettavaa.

LAIUNSUUNNITELUA LUOMU-MATTISEN TILALLA

Luomu-Mattisen tilalla Kouvolassa laidunsuunnittelu oli tuttua puuhaa jo entuudestaan. Lohkoa syötettiin, kunnes kasvusto oli matalaa. Lisäruokinnan tarve oli melko suurta, ja se toteutettiin paalihäkkeihin laidunnettaville lohkoille. Keväällä 2022 tilalle toteutettiin laidunkävely ennen laiduntamisen aloitusta, jolloin tarkasteltiin laidunnurmien kunto ja laadittiin tarkempi syöttöjärjestys. Tilalla panostettiin työajallisesti aitojen tekoon; syöttölohkon kokoa pienennettiin lähes puoleen. Laiduntiku otettiin avuksi syötön aloittamiseen ja lopettamiseen; syöttölohko vaihdettiin, kun kasvuston korkeus oli noin 10 cm.

Uudella laidunnustekniikalla nurmien kasvu pysyi paremmin käynnissä, ja lisäruokintaa tarvitsi tehdä vasta aivan kauden lopussa syyskuussa. Se toteutettiin uusittavaksi aiotulla parkkilohkolla. Tilalla oltiin tyytyväisiä, ettei laitumille tarvittu lisäruokintaa, mikä melkein tuplasi ruokintakustannukset ja teettäisi lisätyötä. Jälkeenpäin arvioituna laidun alaa olisi voinut olla vähemmän, koska osa laitumista uhkasi vanheta kauden aikana. Puhdistusniittoja tehtiinkin vanhemisen estämiseksi sekä rikkakasvien torjumiseksi. ■

SULKAVAN TILA

ENNEN:

- Laidunkierroksia 2–3 laidunkauden aikana
- Syöttöaika 2–4 vrk
- Syöttölohkon koko noin 1 ha
- Laidun alaa 0,43 ha emo-vasikkaparia kohden
- Satotaso n. 3600 kg ka/ha
- Tuotantokustannus laidunrehulle 13,7 snt/ kg ka
- Laidunlohkojen maalajit: hietamoreeni

PILOTIN AIKANA VUONNA 2022:

- Syöttöaika 1–2 vrk (syöttölohkot samat)
- Laidun alaa 0,25 ha emo-vasikkaparia kohden
- Satotaso: 6000 kg ka/ha
- Tuotantokustannus laidunrehulle: 11,6 snt/kg ka

LUOMU-MATTISEN TILA

ENNEN:

- Syöttölohkon koko noin 3 ha
- Laidun alaa 0,65 ha emo-vasikkaparia kohden
- Satotaso noin 2700 kg ka/ha
- Tuotantokustannus 27 snt/kg ka
- Laidunlohkojen maalajit: tiivistymisherkkiä ja herkkiä kuivuudelle

PILOTIN AIKANA VUONNA 2022:

- Syöttölohkon koko 1,7 ha
- Laidun alaa 0,76 ha emovasikkaparia kohden
- Satotaso 3500 kg ka/ha
- Tuotantokustannus 19,2 snt/kg ka

CARBO-laskurista lihatilojen työkalu

Atria on kehittänyt yhteistyössä Valion ja Luonnonvarakeskuksen kanssa nautatilojen hiilijalanjäljen kansallista laskentamallia. Viime vuoden aikana Atria on Valion kanssa rakentanut laskentamallista lihanauta- ja emolehmätiloille soveltuvan CARBO-laskurin.

Laskurin avulla naudanlihan tuotantoon erikoistuneet tilat voivat nyt laskea oman tilansa ilmastovaikutuksia ja selvittää tehokkaimmat toimet niiden pienentämiseksi. Toimenpiteet voivat liittyä esimerkiksi eläinten ruokintaan, peltoviljelyyn tai lannan käsittelyyn. Päästöjä vähentävistä toimenpiteistä useimmat myös tukevat tuotannon kannattavuutta.

Atria tuo CARBO-laskurin sopi-mustuottajien käyttöön kuluvaan kevään aikana. Atria Nauta -palvelun asiakkuuspäälliköt auttavat tuottajia laskurin käytössä sekä tilakohtaisesti että käynnissä olevien hankkeiden pienryhmissä. Laskuria on rakennettu mahdollisimman selkeäksi ja käyttä-jäystävälliseksi, ja sitä voi käyttää niin tietokoneella kuin mobiililaitteilla.

Tilan tuottaman naudanlihan hiilijalanjälki lasketaan vuosittain

edellisen kalenterivuoden tiedoilla. Laskennassa tarvittavia tietoja ovat ti-lan eläinmäärät, syötetyt rehummäärät, lannan käsittely ja peltoviljely sekä polttoaineiden ja energian käyttö.

MIKSI LASKEMME NAUDANLIHAN HIILIJALANJÄLKEÄ?

Olemme todenneet Atrian lihatiloilla tehdyissä pilottilaskennoissa, että suomalaisen naudanlihan hiilija-lanjälki on selvästi pienempi kuin kansainvälinen keskiarvo. Meidän tuleekin puolustaa oman, nurmeen perustuvan märehitjätuotantomme oikeutusta ja todentaa tiloilla tehtävän työn tuloksia.

Atrian tavoitteena on tuoda naudan-lihan kuluttajapakkauksiin tuote-kohtainen hiilijalanjälkimerkintä. Suomalaiset kuluttajat tiedostavat yhä paremmin ruuan ympäristövaikutuk-

set, ja hiilijalanjäljen merkitseminen on yksi tapa palvella kuluttajia entis-tä paremmin. Atrian isona tavoit-teena on hiilineutraali ruokaketju vuonna 2035. Olemme sitoutuneet aktiivisesti vähentämään ympäris-tövaikutuksia niin Atrian teollisessa tuotannossa kuin myös koko ruoka-ketjussa pellolta pöytään.

MIKÄ LYPSIKKI LCA?

Lypsikki LCA -mallin pohjana on Valion hiilineutraali maitoketju -toiminnasta vastaavan johtaja Juha Nousiaisen ja professori Pekka Huhtasen (MTT/SLU/Luke) vuosina 2006–2018 kehittämä Lypsikki-mai-totilamalli. Valio on rakentanut Lyp-sikki LCA -mallin pohjalle maitotilan hiilijalanjäljen laskentaan ympäristö-laskurin, joka on ollut Valioryhmän maitotilojen käytössä syksystä 2020 lähtien. ■

HERKKURESEPTIT PEKONISTA

Carbonara fried rice

Kokonaisaika 15 min
2–3 annosta

Jäikö edelliseltä aterialta riisiä yli? Ota haltuun erinomainen hävikkivinkki: carbonara fried rice. Tässä reseptissä riisin sekaan lisätään muun muassa pekonia ja parmesaania. Annos on niin herkullinen, että ensi kerralla saatat keittää riisiä ihan vain tätä kokataksesi.

Raaka-aineet:

1 pkt Atria Suomalainen Pekoni 200 g
1 pieni sipuli hienonnettuna
2 valkosipulinkynttä hienonnettuna
rypsiöljyä
n. 5 dl kypsää riisiä
2 kananmunaa
½ tl suolaa
riipaus mustapippuria rouhittuna
n. 1 dl parmesaania raastettuna
50 g babykinaattia
ruohosipulia hienonnettuna

Ohje:

1. Paista pekoniivipaleet pannulla rapeiksi. Siirrä ne hetkeksi valumaan talouspaperin päälle. Hienonna pekoni.
2. Kuullota sipuli ja valkosipuli pannulla öljytilkassa. Lisää riisi ja paista pari minuuttia. Lisää pekoni ja munat. Anna munien kypsyä riisin seassa samalla sekoitellen.
3. Mausta suolalla ja pippurilla. Viimeistele parmesaanilla. Lisää lopuksi pinaatti ja ruohosipuli, sekoita ne ruuan joukkoon tai anna jäädä pinnalle.

Ladatut pekoni lohkopaperunat

4 annosta
Kokonaisaika 60 min

Loaded fries -trendi saapuu meille överiruokien ihmemaasta Yhdysvalloista, missä kyseisiä herkkuja on tarjottu jo vuosikymmenien ajan. Nämä lohkopaperunat ladataan kanapekonilla, cheddarilla ja ranskankermalla sille kuuluisalle nextille levelille.

Raaka-aineet:

1 kg kiinteitä perunoita (tai pakastelohkopaperunoita)
3 rkl rypsiöljyä
1 tl suolaa
1 tl paprikajauhetta
riipaus mustapippuria rouhittuna
1 pkt Atria Suomalainen Kanapekoni 120 g
1 prk (120 g) ranskankermaa
½ dl majoneesia
100 g cheddarjuustoa raastettuna
kevätsipulia hienonnettuna

Ohje:

1. Pese perunat hyvin ja leikkaa ne lohkoiksi. Levitä lohkot leivinpaperin päälle uunipellille. Sekoita perunoihin öljy, suola, paprikajauhe ja mustapippuri.
2. Paahda perunoita 225-asteisessa uunissa 20–25 minuuttia, kunnes ne ovat kypsiä ja ruskistuneita.
3. Paista pekoniivipaleet pannulla rapeiksi. Siirrä ne hetkeksi valumaan talouspaperin päälle. Hienonna pekoni.
4. Sekoita ranskankerma ja majoneesi keskenään.
5. Ripottele perunoiden päälle juustoraaste ja kuumenna vielä muutama minuutti uunissa, jotta juusto sulaa.
6. Siirrä paahdetut perunat tarjoiluastiaan tai lautasille. Lisää päälle ranskankermamajoneesi, pekoni-muru ja kevätsipulisilppu.

Atria on tuonut ensimmäisenä markkinoille antibioottivapaat pekoni, jotka on valmistettu Suomessa

Vaihtoehtoina pussusta valmistettu Suomalainen Pekoni sekä Suomalainen Kanapekoni.

Atria – 120 vuotta maapalloa, ihmisiä ja ruokaa kunnioittaen

Vuonna 2023 Atria juhlistaa suomalaisilta perhetiloilta 120 vuotta sitten alkanutta ruokamatkaansa, jonka resepti kestää tulevillekin sukupolville: Hyvä ruoka – parempi mieli.

Onko sinulle kertynyt muistoja atrialaisten tuottajaosuuskuntien hallinnosta? Naurettiinko hauskoille jutuille aina sen saman teuraskuskin kanssa? Hymyilyttääkö, kun katsot valokuvaa tuottajatapahtumasta?

Jaa muistosi Atriasta kanssamme! Keräämme Atrian 120-vuotisen taipaleen kunniaksi kuvia ja tarinoita, jotka liittyvät tavalla tai toisella Atriaan tai sen tuotteisiin. Voit lähettää kuvia ja tarinoita osoitteeseen atria120@atria.com. Kaikki kilpailuun 31.7.2023 mennessä osallistuneet ovat mukana arvonnassa.

Lähehtämällä tarinasi tai kuvasi annat Atrialle oikeuden käyttää niitä viestinnällisissä tarkoituksissa.

Myös Atrian broileriketju mukaan agri benchmark-verkostoon

Edellisessä tuottajalehdessä kerroimme, että Atrian nauta- ja sikaketjut ovat mukana maailmanlaajuisessa agri benchmark-verkostossa. Nyt rakennetaan siipikarjaverkostoa, johon Atrian broileriketju on kutsuttu mukaan. Agri benchmarkin tavoitteena on tunnistaa ja ymmärtää globaalin maatalouden trendien ja kehityksen liikkeellepanevia voimia, analysoida muuttuvien puitteiden vaikutusta maatalouteen sekä luoda kestävä yhteistyötä eri maiden asiantuntijoiden välillä.

NIMITYKSET

MMM Agronomi **Essi Tahvola** on nimitetty kasvinviljelyn kehityspäällikön määräaikaiseen tehtävään 1.1.2023 alkaen. Essi jatkaa nykyisessä tehtävässään Nautasuomen organisaatiossa.

@RUSILANTILA'ila herättiin uuteen Liha-akatemiaan aamuun tärkein miettein. Mitä jäi mieleen seminaarista? Käy lukemassa tilan postauksesta.

Muré-ravintolalla uusi sijainti

Atrian Muré-ravintola on avannut uusissa tiloissa osoitteessa Pohjoisesplanadi 17, Apteekinkulman alakerta, Helsinki. Samalla on päivittynyt ravintolan ruokalista.

Varaa pöytäsi osoitteesta gastrogrillmure.fi tai puhelimitse 010 316 0006.

*Itikka osuuskunnan tai Lihakunnan jäsenkorttia näyttämällä saat alennusta tilauksesta.

A-Rehun tehtaalla tapahtuu

A-Rehun tehtaalla Koskenkorvalla investoidaan uuteen tekniikkaan ohrarehun kuivaamisessa. Investointi säästää energiaa jopa yli 85 prosenttia verrattuna aikaisempaan laitteistoon. Rakennustyöt aloitetaan keväällä 2023.

Onko sinulla juttuideoa?

Kerro, mistä aiheista haluaisit lukea tulevissa lehdissä. Oletko esimerkiksi kuullut asiantuntijasta tai tuottajasta, jolla voisi olla kiinnostavaa tietoa tai osaamista muille jaettavaksi?

Lähetä ideasi meille osoitteeseen kaisa.lehtimaki@atria.com, niin pyrimme ottamaan sen huomioon.

Essi Tahvola

”Atrialla korostuu asioiden kokonaisvaltainen tarkastelu, pelloilta pöytään saakka.”

Merkityksellistä työtä kasvintuotannon hyväksi

Essi Tahvola vastaa nurmen- ja kasvintuotannon kehitystyöstä Atrian alkutuotannossa. Essille peltoviljelyn kehittäminen on merkityksellistä, sillä sen avulla edistetään myös kotieläintuotannon kannattavuutta.

Kuka olet ja mitä teet?

Olen Essi Tahvola, ja olen talossa viidettä vuotta. Virallinen yhtiöni on Nautasuomi. Vuoden vaihteessa nimikkeenä päivittyi kasvintuotannon kehityspäälliköksi.

Lempiruokasi?

Puhdas ja kotimainen ruoka, ruokalajin suhteen olen joustava.

Kerro paras onnistuminen työssäsi.

Koen onnistuneeni, kun kehitystyö realisoituu onnistumisena tuottajalle. Esimerkiksi eräässä kehitysprojektissa yksi pilottitiloista kolminkertaisti nurmien satotasot.

Kuvaile asiantuntijuuttasi neljällä sanalla.

Idearikas, joustava, realistinen, tietopohjainen.

Jos saisit antaa vain yhden neuvon tuottajillemme, mikä se olisi?

Peltopuolella piilee valtavasti potentiaalia ja ratkaisuja vallitsevan tilanteen helpottamiseksi. Taloudellisesti parhaiten menestyvät tilat erottuvat joukosta

peltoviljelyn toteutuksessa ja siinä, miten peltopuolen saavutukset heijastuvat kotieläintuotantoon.

Millainen on normaali työpäiväsi?

Jokainen päivä on erilainen, koska työni on niin monipuolista. Olen tuottajien kanssa tilakäynneillä, työpajoissa tai pienryhmissä. Välillä teen sidosryhmäyhteistyötä, välillä istun toimistolla suunnittelemassa tulevaa tai tuottamassa sisältöjä. Pidän myös itseni ajan tasalla opiskelemalla uutta.

Mitä Atria-ketjussa työskentely merkitsee sinulle?

Koen, että tekemäni työ on merkityksellistä ja osana ketjua olen osa itseäni suurempaa kokonaisuutta. Atrialla korostuu asioiden kokonaisvaltainen tarkastelu, pelloilta pöytään saakka.

Täydennä lause: Maailman puhtain ruokaketju

alkaa pelloilta. Suomalaiset tilat toteuttavat peltoviljelyä kansainvälisestäkin tarkastellen puhtaasti ja ympäristön huomioiden, vaikka kohuotsikot joskus muuta väittävät. Puhtaalla peltokasvintuotannolla luodaan paras mahdollinen pohja muun ketjun onnistumiselle.

PAKETTI KASASSA

Me Atrian alkutuotannossa ja perhetiloilla uskomme suomalaiseen ruoantuotantoon.

Siksi kehitämme yhdessä suomalaista kotieläintuotantoa: niin ruokintaa, viljelyä, kannattavuutta kuin vastuullisuutta.

Yhdessä saamme aikaan maailman puhtainta suomalaista lihaa – tuottajiemme ansiosta, ylpeydellä ja yhteistyöllä.

Meillä koko paketti on kasassa.